National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA KLA ON4
B103/c/4/5
National Library Bibliothèque Nationale
Periodicals/Publications class mail
registration number — section
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 7 (2739) XXX aastakäik | Teisipäeval, 27. jaanuaril 1981 — Tuesday, January 27, 1981 | Üksiknumbri hind 50 senti

Balti sõjameeste tihe koostöö Torontos

Võitlejate Ühingu ja Balti Veteranide Korpuse aastapäevad Torontos

Toronto Eesti Võitlejate Ühing tähistas seekord oma aastapäeva pidulikumalt kui tavaliselt kuna sellega seoti ka Balti Veteranide Korpuse 15. aastapäeva tähistamine. Toronto Eesti Maja suurde saali oli sel puhul kogunenud laupäeval suurel arvul Toronto Eesti Võitlejate Ühingu liikmeid ja nende külalisi, Eesti ja Läti aukonsulid I. Heinsoo ja E. Upenieks koos abikaasadega ning läti ja leedu veteranide ühingute juhtivaid isikuid. Veteranide ühist koostööd 15 aasta jooksul märgiti ja hinnati tervitustega ning tõotati ühiselt tegutseda kuni Balti riigid on taas vabad okupatsiooni haardest.

Tseremoonia algas kolme Balti riigi sõjaveteranide organisatsioonide lippude sissetoomisega. Auvalve saatel sisenesid saali eesti, läti ja leedu võitlejate organisatsioonide lipud, mis paigutati saali lava ette varrastesse. Lava servale olid juba varem paigutatud kolm Balti riigi ning Kanada ja Ühendriikide rahvuslipud.

Avasõnad ütles Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees H. Kivi, kes mainis,

et ühing on jõudnud 28. aastapäeva tähistamiseni ning selle asutajad ei uskunud, et meie põgenikuteekond venib nii pikale.

Meie oleme aga kindlalt seisma jäänud oma ühingu ümber ja meie eesmärgiks on — vaba kodumaa. Viimasel ajal on märgata tendentsi, et kommunismi alla ägavad rahvad püüavad endid ise vabastada ning vastupanuliikumine on suurenenud ka kodumaal. Meie peame valmis olema kodumaal elavaid eestlasi aitama kuigi kahjuks meie hulgas leidub ka veel praegu neid, kes arvavad, et meil pole ise vaja midagi teha ja kõik antakse meile kätte. Kõneleja tähendas lõpuks, et Toronto Eesti Võitlejate Ühingul on head suhted teiste eesti organisatsioonidega, eriti Toronto Eesti Seltsiga, Toronto Eesti Majaga ja Eesti Abistamiskomiteega, kelledele ta avaldas tänu.

Järgnevalt Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo oma sõnavõtus toonitas Balti sõjaveteranide vahelise koostöö tähtsust

ning tõi esile neid tegureid, mis kõigi kolme riigi endiseid sõjamehi tihedalt seovad.

Ta kirjeldas seda kuidas 1956. aastal sõlmiti eesti, läti ja leedu veterani ühingute vahel sõprusleping ning kandis selle teksti ette koosolejaile.

Suusõnaliselt tervitasid südamlike sõnadega Läti Vabariigi aukonsul dr. E. Upenieks, Läti Abistamisühingu Daugavas Vanagi president E. Ozols ja Leedu Veteranide Kaitseliidu Toronto Ühingu president S. Jokubaitis. Kõik kõnelejad kriipsutasid alla balti sõjaveteranide ühingute vahelise koostöö vajadust ning S. Jokubaitis avaldas südamlike sõnadega tänu Toronto Eesti Võitlejate Ühingule, kes sõpruslepingu 15. aastapäeva puhul koosviibimise korraldas.

Kõneleja leidis, et see sõprus peaks laienema Torontos asuvatelt veteranide ühingute liikmetelt kõigile meie rahvusgruppide liikmetele.

Leedu aukonsul dr. J. Žmuidzinas ei olnud kohale saabunud, kuid oli saatnud kirjaniku tervituse, mille ette luges teadustaja ja koosviibimise koordinaator R. Moks.

Toronto E.V.Ü. esimees H. Kivi teatas, et ühing austab kuldmärgiga neid, kes on andnud oma panuse ühingu tööle ja tegevusele. Tänavusteks kuldmärkide saajaiks olid ühingu liikmed E. Ulp, Ü. Tamre, H. Mandel, R. Lindemann, Ü. Jürima, L. Pihlberg ja A. Nüüd. Need kutsuti välja ning konsul I. Heinsoo ja esimees H. Kivi andsid neile üle kuldmärgid ja vastavad diplomid.

Leedu veteranide ühingu president S. Jokubaitis omalt poolt austas kolme T.E.V.Ü. liiget leedu sõjaväe märkide annetamisega.

Märkide saajaiks olid H. Kivi, R. Tralla ja A. Tooming.

Aktuse kontsertosas bass R. Tralla laulis Riho Pätsi „Muremaa" ja U. Kasemetsa rahvaviiside aineil seatud „Muhulane" Elektriorelil saatis G. Iltal. Kava lõpuosas esitas Kai Kääridi tantsutrupp müstilise ja huvitavav koreograafiaga egiptuse tantsu, mis sai suure aplausi osaliseks.

Lõpusõna ütles T.E.V.Ü. abiesimees ja aktuse teadustaja R. Moks, kes tänas kõiki esinejaid ja kaasaaitajaid. Tema sõnavõtu lõpul saabus lippude juurde auvalve. Lipud võeti varrastelt ning orkestrilt lõlasid Leedu, Läti ja Eesti hümnid, Eesti hümnile laulsid koosviibijad kaasa. Lippude väljaviimisega lõppes koosviibimise aktuse osa ning algas seltskondlik osa kohvilauaga ja tantsuga.

„Estonia" orkestri „Mehhiko õhtu" riietuses orkestri esimees Herbert Kasenurm (vasakul) ja orkestrijuht U. Kook.
Foto: Vaba Eestlane

Vabanenud ameeriklased kodupinnal

WASHINGTON — Teheranis üle aasta terroristide vangistuses hoitud ameeriklased saabusid möödunud pühapäeval Lääne-Saksamaalt sõjaväe lennukil ühele New Yorgi osariigis asuvale sõjaväe lennuväljale, kust nad viidi bussidel West Pointi sõjakooli läheduses asuvasse hotelli. Vabastatud vangide omaksed olid lennuväljale saabujatele vastu tulnud ning jällenägemise rõõm oli suur. Teisipäeva hommikul oli terroristide küüsist päästenutel ette nähtud pressikonverents pärast seda pidid nad sõitma Washingtoni, kus neil oli vastuvõtt president Ronald Reagani juures.

Pantvangide vabastamine häirib venelasi

MOSKVA — Venelased on ilmselt häiritud, et Iraan vabastas ameerika pantvangid ja nüüd tehakse kõik, et selle tehingu ümber intriige kududa ja Ühendriike pettemanöövrites süüdistada. Samuti tahetakse etteheiteid Ühendriikide Luure Keskagentuurile, et see olevat alustanud vabastatud vangide ajudepesemisega ning katsuvad välja radeerida endiste vangide sümpaatiat Iraani vastu. Uudisteagentuur Tass atakeerib ühtlasi ka Ühendriikide ajakirjandust, süüdistades seda vangide halva kohtlemise kohta valeandmete levitamises.

Mälestuslik luulerännak Marie Underiga

Vanemgaidide Koori viimane nukrakstegev esinemine

Möödunud pühapäeval täitus Eesti Majas suur saal Eesti Gaiderite Kogu Kanadas Koondise talihar-japeolistest, kes seda traditsioonipärast talve selgroo murdmise ajal toimuvat üritust on juba üle kümne aasta kaasa elanud. Seda pealelõunalist kireva kavaga koosviibimist on alati seotud mõne eesti rahvuskultuurilise sündmusega; tänavu oli selleks poetess Marie Underi mälestamine, kirjanike August Mälgu ja B. Kangro sünnipäevade tähistamine.

Talihari '81 avas EGKKK juhataja gaider Hilja Kuutma, öeldes tere tulemast taliharjapeole ja kirjeldas eesolevat kava, mis on pühendatud M. Underile, kes pika eluea jooksul on rikastanud eesti kultuuri. Mõttesilla kaudu saadetakse tervitused ka kirjanikele A. Mälgule ja B. Kangrole. Ta märkis, et kuigi Vanemgaidide Koor on ametlikult oma tegevuse lõpetanud, on nad nõustunud veel seekord laulma. Õhtu sissetuleku puhastulu on ettenähtud Kotkajärve vajadusteks ja „Tulehoidja" toetamiseks.

Taliharja kava oli organiseerinud ja juhatas Anne Tüll, kel oli abilisteks arvukas noortepere.

Selles oli deklamatsiooni ja koguni luuleteatrit ning üllatas kõiki meie noorte võimetega sellelaadilises tegevuses.

Esimesena esitas Merike Toomes M. Underi luuletuse „Ühineb nüüd pimedus ja valgus", misjärel Ilo Maimets, Tiina Norheim ja Leena Tiisman esitasid M. Underi poolt gaididele pühendatud „Kogunegem kõikjal ühte."

Pärast H. Oja pikemat ülevaadet Marie Underist esitasid Ingvar Liitoja, Annaliisa Luik, Ilo Maimets, Peeter Märtin, Oscar Müllerbeck, Harri Mürk, Tõnu Naelapea, Kadri Roman, Lembit Tork ja Anne-Liis Tüll viimase koostatud luulerännaku koos Marie Underiga pealkirja all „. . . veel särab see täht!"

Luulerännakule andsid mõned kirjanduslikud teetähised iseloomustusi teatud luuletuste juurde, millele järgnes neid iseloomustusi omav luuletus.

Nii mindi Underi „Sonettide" sensuaalsusest alates läbi tema loomingu, nünansseerides esitatavat lavaliste efektidega. Ikka juhtides tähelepanu Marie Underi stiilile, tunnetustele ja psühholoogilisele enesevaatlusele jõuti kodumaal viimasena ilmunud luuletuskogu „Mureliku suuga" värssideni, kus luuletaja kõidab üldinimlikkusega. Viimased luuletused olid valitud paguluses ilmunud kahest värsikogust, kus mälestuste hingepeeglis otsides on kirjutatud „Aasta kauneimal õhtul", „Põgenik", kuni vaadates langevat tähte leidis poetess: „Langes üks täht, veel tähtsat jäi/ veel surra jäi". Viimasena esitati rahvuslikku vastupanu õhutav, optimismi ja lootusrikkust sisendav luuletus.

H. Oja vaatles nüüd A. Mälku kui eesti mereaineliste romaanide kirjanikku, misjärel Harri Mürk esitas katke kirjaniku novellist „Jumalaga meri", mis võetud samanimelisest novellikogust.

H. Mürk esitas katke vana mehe humoristlikust lähenemisest oma lapsepõlvele publikut kaasakiskuvalt.

Veel tõmbas mõned äärejooned B. Kangro kirjanikuisikule ja organiseerijale H. Oja, mille järel Anne Agur deklameeris luuletaja „Nägemus" tee ääres.". Sellele järgnes elav pilt B. Kangro luulest, kus oli kaastegevad Kadri Koop, Ingrid Kütt, Maret Liik, Kristi Neps, Helen Sadul ja Ellen Valter.

(Järg lk. 8)

Pantvange piinati vaimselt ja füüsiliselt

Reagani valitsus võtab kokkuleppe analüüsimisele ja revideerimisele

WASHINGTON — Ameerika Ühendriikides suureneb viha Iraani vastu pidevalt pärast seda kui äsja vabanenud pantvangide seletustest selgub, et neid on üle aasta kestnud vangistuses piinatud ja neid halvasti koheldud. Endine president Carter, kes käis Wiesbadenis vange külastamas tähendas pärast nendega vestlemist, et vangistatud ameeriklaste olukord on olnud palju halvem kui seda seni ajani arvati ning ta tembeldas iraanlaste käitumise barbaarseks.

Carter vestles Wiesbadenis sõjaväehaiglas, kus kontrollitakse vabanenud ameeriklaste tervislikku olukorda, pääsenutega ning oli pärast seda ajakirjanikele antud juhtuajamisel silmatorkavalt vihane ja häiritud.

Endine president toonitas siiski, et vaatamata sellele informatsioonile peab Ühendriikide valitsus pidama seda kokkulepet, mis ta sõlmis vangide vabastamiseks Iraani valitsusega.

Vabanenud pantvangide informatsioonist selgub, et neid on peksetud, paigutatud pikemaks ajaks üksikvangistusesse ja ähvardatud maha lasta. Ühele vangile valetati, et ta ema on Ühendriikides surnud ja kinnitati, et ta võib matusele sõita kui ta räägib ülekuulajatele seda, mida temalt nõuakse. Üks vabanenud naisvangidest kinnitas, et iraanlased olid mänginud temaga vene ruletti, mis seisis selles,

et vangi meelekohta suruti revolvritoru ja pöörati keerlema revolvri trummel,

kus oli üks kuul sees. Kui trummel jäi seisma, siis vajutati triklile ning vang pääses eluga ainult seetõttu, et tühi trumli ava sattus päästiku ette.

Ühendriikide uus välisminister Haig mainis, et valitsus võtab eelmise valitsuse kokkuleppe vangide vabastamiseks uurimisele, kuid tema esialgse arvamise kohaselt tuleks sõlmitud lepingut pidada. President Ronald Reagani administratsioon

jääb siiski Iraaniga vahekordade korraldamisel äraootavale seisukohale ning ei astu samme suhete parandamiseks.

Teheranis eitatakse energiliselt endiste vangide süüdistusi. Mainitakse, et vangidega on tehtud helilindistatud jutuajamisi, kus nad mainivad, et neid on hästi koheldud.

Inglismaa tööerakond läheb lõhki

LONDON — Inglismaa tööerakond ähvardab täielikult löheneda pärast seda kui partei pahempoolne tiib pressis läbi oma ettepaneku, et partei juhti tulevikus ei vali partei parlamendiliikmete grupp, vaid selle valib eriline kogu, mille liikmetest 40 protsenti valitakse ametiühingute, 30 protsenti töölisorganisatsioonide ja 30 protsenti parlamendiliikmete grupi esindajatest. Uue juhi valimisel antakse seega võim täielikult ametiühingute ja kohapealsete töölisorganisatsioonide kätte.

wintario

Neljapäeval, 22. jaanuaril toimunud loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 610761, $25.000 võitsid piletid nr. 479733, nr. 679898, nr. 804954, ja nr. 923553. $1000 võitsid piletid numbritega 78143, $100 numbrid 3945, $10 piletid 332 ja tasuta piletiraamatu numbrid 96.

Eesti Noored
— 8. veebr. 1981
— Keskmises saalis
— 5—7 p.l.
— Moodne vaimulik muusika
— Toogem oma sõpru ja kuuleme muusikat tassi kohvi juures
— Vaba sissepääs
Koht:
Eesti Maja
958 Broadview Ave.
762-7947

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1981. aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Eeloleval suvel toimuv Killamängud '81 nimeline maakondlik pidustus on nõudnud juba palju eeltööd. Pildil maakondade esindajad viimasel, jaanuarikuus peetud koosolekul, organiseerimisega seotud küsimusi lahendamas. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaarid

Praegu on head lootused, et Ühendriikide välispoliitika antakse pärast paljude möödunud aastate kestel toimunud üles-alla ja vasakule-paremale hüplemisi kindlamate käte ja lahtisemate ajude kontrolli alla. Seda tuleb loota uueks välisministriks kutsutud NATO sõjajõudude endiselt ülemjuhatajalt Alexander Haigilt, kelle teadmised ei piirdu mitte ainult moodsa sõja operatsioonidega vaid ka kõrgema diplomaatia ja välispoliitilise malemängu keerdkäikudega.

Millele on siis rajatud Alexander Haigi välispoliitilised printsiibid? Anname allpool selle kohta põgusa ja kokkusurutud ülevaate.

VENEMAA. Haig paneb suure rõhu Moskva laiutamistungi ja palavliku relvastamise pidurdamisele. Läbirääkimiste alustamisega uue SALT kokkuleppe sõlmimiseks viivitatakse. Ühendriigid on alles siis valmis tegema venelastega kompromisse relvastamise, kaubavahetuse ja üldise läbikäimise alal kui venelased korrektselt käituvad.

LIITLASED. Uus välisminister nõuab Ühendriikide partneritelt senisest suuremat panust ühiste huvide eest võitlemiseks, eriti väljaspool Euroopat asuvates piirkondades.

KESK-IDA. Kuna president Reagan on lubanud oma täie toetuse Iisraelile, siis peavad ameeriklased oma positsioone Kesk-Idas ja eriti Pärsia lahe piirkonnas tugevdama. See nõuab aga omakorda ka tihedat koostööd Araabia riikidega. Võib oletada, et Haig jatkab Iisraeli ja Araabia riikide vaheliste probleemide lahendamist Camp Davidi kokkulepete vaimus, taotledes autonoomia andmist Jordani jõe läänekaldal elavatele araablastele.

HIINA. Uus administratsioon laiendab koostööd Hiinaga, kuid teeb seda väga ettevaatlikult, eriti sõjalises sektoris.

INIMÕIGUSED. Inimõiguste rakendamise poliitikale ei omistata enam sellist tähelepanu nagu Carteri päevil. Konservatiivsed valitsused Ladina-Ameerikas ja mujal saavad Washingtonilt tugevamat toetust marksistide vastu võitlemisel.

ARENGUMAAD. Vastupidiselt Carterile, kes pühendas erilist tähelepanu arengumaadele, võib oletada, et välisministeerium Haigi juhtimisel jääb nende suhtes võrdlemisi ükskõikseks. Haig ei hakka survet avaldama Lõuna-Aafrikale tema rassipoliitika pärast, et sellega teenida kannuseid teistes Aafrika riikides.

RELVAMUUK. Haig ja Reagan ei poolda Carteri poliitikat, mis piiras Ühendriikide relvamüüki laiemal alusel. Võib oletada, et uus administratsioon kasutab relvamüüki edukalt diplomaatilise relvana.

TUUMARELVADE LEVIMINE. Carteri range poliitika tuumarelvade leviku piiramiseks muutub pehmemaks. Ühendriigid on huvitatud, et nende sõbrad oleksid hästi relvastatud ja hästi kaitstud.

Nagu eeltoodust nähtub, erineb see programm tunduvalt Haigi eelkäijate Vance ja Muskie programmidest. Kui suures ulatuses see uus poliitika rakendamist leiab, on muidugi iseküsimus, kuna siin võivad oma mõju avaldada mitmesugused ettenägematud kõrvaltegurid. Kui tahtmine on hea ja julge pealehakkamine on isegi juba pool võitu nagu ütleb vanasõna.

☆

Imelik küll — olgugi, et lõuna pool Kanada piiri räägitakse nüüd tõsiselt riigikaitse tõhustamise vajadustest kitsamas ulatuses Ühendriikides ja laiemas ulatuses kogu vaba maailmas, ei ole Kanadas midagi kuulda, et siin oleks plaane ja kavasid tehtud sõjaväe tugevuse tõstmiseks. Vaatamata kanadalaste hulgas korraldatud ringküsimuste kinnitustele, et rahva enamus pooldab surmanuhtluse uuesti kehtestamist ja sundsõjaväeteenistuse sisseseadmist noortele meestele, ei ole valitsuses kumbagit küsimust käsitatud. Seda kinnitas äsja Ottawas korraldatud Conference of Defence Associations'i aastakoosolekul Kanada kaitseminister Gilles Lamontagne.

Kaitseminister ja riigikaitse staabiülem kindral Ramsey Withers andsid konverentsi puhul ajakirjanikele ülevaate Kanada relvastatud

(Järg lk. 3)

Teherani draama

Ameerika pantvangide kriis Iraanis on lõpuks lahenenud. Ühendriikide valitsus vabastas vastutasuks vangide lahtilaskmise eest Ühendriikides külmutatud Iraani summasid 8 miljardi dollari ulatuses ning kandis need Inglise riigipanka, kus ligemale 3 miljardit dollarit kantakse üle Iraani valitsusele, kuna ülejäänud summad lähevad Iraani võlgade katteks ning moodustavad erifondi võimalike tulevaste nõudmiste rahuldamiseks Iraani vastu. Sellest võib järeldada, et ajatollah Khomeini ja tema kaaslaste rahaline saak ei ole eriti suur, isegi üsna pisitilluke, kui selle vastu ohverdati iraani rahva au ning võeti omaks rahvusvaheliste bandiitide ja barbarite tiitlid.

Teheranis 4. novembril 1979 vangistatud Ühendriikide diplomaatide, saatkonnaametnike ja teenistujate probleem kummitas kogu maailmas 444 päeva enne kui see lõpuks lahendati. Põhiliselt ei olnud siin tegemist mitte ainult 52 inimese vangistamisega, vaid paljude rahvusvaheliste seaduste pea peale pööramisega, diplomaatilises teenistuses olevate inimeste puutumatuse rikkumisega, võõra riigi saatkonnahoone vallutamisega, ebaseaduslikult kinni hoitud vangide piinamisega ja vangistatute arvel teisele riigile esitatud väljapressimiskatsetega.

Ehkki pantvangide draama algusest on möödunud juba kaugelt üle aasta, ei ole seni ajani veel selgunud, kes oli tegelikult selle omapärase afääri algatajaks ja läbiviijaks. Võib-olla selgub see nüüd vabanenud vangidelt saadud informatsioonist. Läänerikide ajakirjanduses läbilöönud ja palju kirjutatud teooria, et Ühendriikide saatkonnahoone vallutajateks olid Teherani üliõpilased, kes teostasid selle operatsiooni spontaanse aktsioonina, tundub naiivsena. Ehkki „üliõpilaste" nimi on hakanud viimasel ajal seoses pantvangide afääriga siinsest ajakirjandusest kaduma, ei ole siiski veel sellele rahvusvahelisi õigusi pea peale pööravale kallaletungile autentset seletust. Paljude kirjelduste ja tunnusmärkide järele võib oletada, et Khomeini ja tema nõuandjate staap ei olnud esialgu saatkonna ülevõtmisega ja arreteerimislainega seotud, vaid et selle teostasid selleks operatsiooniks vastava ettevalmistuse saanud marksistlikud terroristid.

Arvatakse, et selle aktsiooniga taheti välja kutsuda mingisugusel kujul Ühendriikide relvastatud reaktsiooni, mis omakorda oleks andnud venelastele ettekäände ja võimaluse Iraani sissemarssimiseks. Kuna Ühendriigid valisid sõjaliste aktsioonide asemel hoopis venitamise ja läbirääkimiste tee, siis ei kandnud see plaan välja, kuid selle asemel tuli nüüd mängu Khomeini oma õigeusklikega, kes võtsid pantvangide operatsiooni üle ning hakkasid sellega Ühendriikidelt raha ja järelandmisi välja pressima. Läänerikide ajakirjanikud ja luureasutused jõuaksid kahtlemata kogu selle afääri tuumale tunduvalt lähemale kui nad selgitaksid, kes varustas algusest peale saatkonna ülevõtmise ja pantvangide hooldamise operatsiooni rahadega, kuna selleks kulus iga päev suuri summasid. Igatahes ei olnud nende summade väljapanejad vaesed „üliõpilased."

President Carterit on pantvangide afääri pärast palju kritiseeritud ning ta sai endale sellega seoses saamatu ja otsustamisvõimetu presidendi tiitli. Seni ei ole veel kõik faktid Ühendriikide poliitika kohta seoses shahhi langemisega ja Khomeini võimule tulekuga lauale pandud, kuid ilmselt ei olnud Carteri ja tema välisministri poliitika nendel saatuslikel tundidel vajalikul määral sihi- ja järjekindel, millega shahhilt ja tema sõjaväejuhtidelt võeti võimalus revolutsiooni murdmiseks. Pantvangide vabastamiseks kasutas Carter ähvardusi ja, majanduslikke sanktsioone, mis ei andnud aga loodetud tulemusi, eriti kui õliahned Ühendriikide liitlased ei liitunud lahtise käega nende sanktsioonidega. Erilise löögi aga Carteri ja Ühendriikide sõjaväe prestiižile andis ameerika löögiüksuse ebaõnnestunud operatsioon pantvangide vabastamiseks, mis lõppes kurvalt Iraani kõrbes mitme helikopteri põlemisega ja kaheksa mehe surmaga.

Kas kogu afäär on pantvangide vabastamisega lõplikult lahendatud? Kaugeltki mitte. Vabanenud ameeriklased kurdavad, kaebavad ja süüdistavad, et neid on vangis olles peksetud ja piinatud ning üksikvangistuses hoitud, mis suurendab veelgi üldist viha Teherani barbarite vastu. Ühendriikide uus valitsus eesotsas president Reaganiga on otsustanud kogu pantvangide vabastamise kokkuleppe revideerimisele võtta, kuna Teherani võimud on eksinud kõigi rahvusvaheliste seaduste vastu ja nad tuleksid häbiposti lüüa inimeste küüditamise ja seadusevastase kinnihoidmise eest. Kahjuks ei ole see rahvusvahelises elus aga mingi uudis, kuna N. Liidus on arreteeritud, küüditatud ja sunnitööle saadetud sadu tuhandeid süütuid inimesi ja keegi ei julge Brezhnevi ja tema kaaslaste kohta ütelda, et nad oleksid barbarid ja inimküüditajad.

Süütute inimeste kannatusi on alati valus vaadata ja meil tuleb kaasa tunda äsja vangistusest vabanenud ameeriklastele. Oleks aga liialdus kui meie arvaksime, et Teheranis juhtunu oleks maailma ajaloos erakorraline nähe ja vajaks seetõttu ka erakorralist kinninaelutamist ja hoiatuse andmist kõigile maailma rahvastele. Samasugused teod, ainult palju suuremates traagilisemates ja dramaatilisemates mõõtmetes on juba ammu tehtud ja hoiatused antud. Kahju ainult, et neile hoiatustele ei ole vajalikul määral tähelepanu omistatud ja sellest järeldusi tehtud, mis oleks aidanud tõenäoliselt ära hoida ka Teherani draama.

K. A.

Kuhu tüürib president Reagani välispoliitika?

Tugevad sõjalised jõud peavad kaasa tooma Ühendriikide mõju kasvamise rahvusvahelisel areenil

WASHINGTON („Vaba Eestlase" kirjasaatjalt). — Teatavasti toimus Ameerika Ühendriikides presidendivahetus 20. jaanuaril. Mis võib muutuda Ameerika välispoliitikas siis kui Ronald Reagani valitsus ametisse astub? Katsuksime sellele küsimusele veidi pilku heita. Üldiselt aga nentigem, et muudatused tulevat tõenäoliselt väiksemad kui neid oodatakse. USA suurriiklikud huvid jäävad põhiliselt samadeks, mis need senini on olnud. President, kuigi mõjuvõimas mees oma ameti poolest, seisab suure valitsusbürokraatia eesotsas, mille inertsi on raske muuta. Samuti on ajalugu näidanud, et kaldugu ametisseastuva presidendi vaated kas paremale või vasakule, presidenditoolil istudes nihkuvad need paratamatult keskmise liini suunas.

Küllaltki palju ripub ka ära presidendi lähematest nõuandjatest. Nii näiteks oli president Jimmy Carteri välispoliitikale etteheidetud kõikumine ja siksakiline joon teataval määral tingitud riigisekretäri-välisministri Cyrus Vance'i ja Rahvusliku Julgeoleku Nõukogu juhataja Zbigniew Brzezinski erinevatest maailmapoliitilistest kontseptsioonidest ja eriarvamustest, kuidas välispoliitilisi probleeme praktiliselt lahendada tuleks.

Reagani valitsuses kavatsetakse riigisekretäri-välisministri kindral Alexander Haigi osatähtsust tõsta presidendi rahvusliku julgeolekuküsimuste eriabi positsiooniga võrreldes.

Viimasele kohale kutsuti Richard Allen, kes oli ka valimiskampaania ajal Ronald Reagani tähtsaimaks välispoliitiliste ja riigikaitse küsimuste nõuandjaks.

Pealegi ei ole Haigi ja Alleni vaated nende küsimustes kindlasti mitte sellisel määral erinevad nagu olid Vance'i ja Brzezinski omad. Nende vaated on üpris sarnased. Mõlemad taotlevad USA riigikaitse kiiret tugevdamist, kusjuures märgusõnaks on „ohutuse marginaal", milline leidis rohket kasutamist Richard Alleni poolt ajakirjanikele antud intervjuudes.

Ohutuse marginaal tähendab, et Ühendriikide riigikaitse ja sõjaline võimsus ei tohi olla Nõukogude Liiduga võrreldes mitte ainult tasakaalus, vaid peab igaks juhuks olema tugevam, selleks et vältida Moskva poolseid üllatusi.

Üleüldse võib oodata, et presidendiks saades asub Ronald Reagan otsekohe USA kaitsejõudude täiendamisele ja moderniseerimisele. Mitmed Carteri ajal kas päriselt või ajutiselt kõrvale jäetud relvasüsteemid — nagu B-1 strateegiline pommituslennuk ja neutroonipomm — kerkivad uuesti päevakorrale. Seni katsetamisjärgus olevate täiesti uute relvade, nagu laserikiirtega varustatud satelliitide, arendamine jätkub kiirendatud tempos.

Nende ekspertide poolt, kes olid vahepeal väga mures USA sõja- ja kaitsevõimsuse nõrgenemise üle samal ajal kui Nõukogude Liidu võimsus tõusis, on alati toonitatud, et küsimuses pole mitte ainult see, kas USA on võimeline ennast ja oma liitlasi sõjaliselt kaitsma. Kogu probleem on ka psühholoogilise tähtsusega geopoliitikas.

Mida võimsam üks riik on, seda kergem on tal ajada oma välispoliitikat ka nendes valdkondades, kus pole otseselt midagi tegemist sõjaliste küsimustega.

Järelikult USA relvajõudude võimsuse tõstmine peaks juba iseenesest kaasa tooma Washingtoni poliitilise ja psühholoogilise mõju kasvu rahvusvahelisel areenil.

See ongi Reaganil ja tema valitsusel ja nõuandjatel kavas. USA kaitseministri kohale nimetas Reagan oma kauaaegse kaastöölise Kalifornia kuberneripäevilt, Caspar Weinbergeri, keda peetakse teovõimsaks ja kindlakäeliseks meheks. USA relvajõudude ülesehitamine ja moderniseerimine jääb tema järelvalve alla.

Ühendriikide seisukohti Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni foorumil hakkab esitama Washingtonis asuva Georgetowni Ülikooli professor Jeane Kirkpatrick, ainukene kõrgele kohale nimetatud naine tulevases Reagani valitsuses — USA peadelegaadi ja suursaadiku koht ÜRO juures loetakse võrdseks ministriportfelliga.

Parteiliselt kuuluvuselt Jeane Kirkpatrick ei ole vabariiklane, vaid on demokraat, kuuludes aga Demokraatliku Partei sellesse tiiba, milline toetab tugevat riigikaitset ja kindlakäelisemat välispoliitikat nii nagu seda teevad tuntud senaatorid Demokraatliku Partei ridadest Henry Jackson ja Daniel Moynahan.

Ühendriikide välispoliitika nurgakiviks jääb endiselt tihe koostöö Põhja-Atlandi pakti kuuluvate riikidega Euroopas. Kuna tulevane välisminister Alexander Haig oli pikemat aega NATO vägede ülemjuhatajaks Euroopas, siis omab ta sellest ajast seal laialdasi tutvusi ja sidemeid. Teatavaid mõtete lahkuminekuid võib oodata Prantsusmaaga, kes De Gaulle'i ajast soovib ajada iseseisvat välispoliitikat ja Lääne-Saksamaaga, kellel on tihedate majanduslike sidemete pärast Ida-Euroopa ja Nõukogude Liiduga ning soovi tõttu leevendada rahva olukorda Ida-Saksamaal raske loobuda Willy Brandti poolt rajatud nn. idapoliitikast, millest kujunes üldine Lääne ja Ida vaheline pingelõdvendus ehk detente.

Helsingi konverentsiga kulminеerunud pingelõdvenduspoliitika on aga pärast Nõukogude sissemarssi Afganistani olnud varjusurmas. Reaganil ei ole mingit kavatsust seda uuesti üles soendama hakata. Ajalehes „The Washington Star" hiljuti ilmunud intervjuus esitati Reaganile järgmine küsimus: „President Nixon pani käiku detente Nõukogude Liiduga. Kas teie kui samuti vabariiklane, arvate et teil on Ameerika rahva silmis samuti küllaldaselt manööverdamisruumi ja rohkem kui demokraadist presidendil, Moskvaga kokkulepete saavutamiseks?"

Reagan vastas: „Ei, ma ei arva seda. Ma võin ühte lausesse kokku võtta selle, milline minu arvates peaks olema suhtumine Venemaasse.

Nõukogude impeerium peab teadma, et meie poolt ei tule enam mitte ühtegi järeleandmist enne kui me neilt mööndusi vastu saame."

Küsimus Reaganile: „Kui Nõukogud ei tungi sisse Poolasse, kas siis on teil mõttes mingi üldjooneline ajakava relvastuskontrolli läbirääkimisteks. Kas olete selle koha pealt saanud mingeid signaale Brezhnevilt?"

Reagani vastus: „Ma ei saa anda mingit ajakava selles osas. Ma olen teinud selgeks et ma pooldan legitiimseid läbirääkimisi, mis on suunatud strateegilise tuumarelvastuse vähendamisele. Kuid ma arvan et ei saa lihtsalt läbirääkimislaua taha istuda ning seejuures tähelepanemata jätta Nõukogude Liidu ettevõtmisi mujal. Sest samal ajal kui nad räägivad maharelvastamisest, käituvad nad agressiivselt Afganistanis, Aafrikas ja teisal." Jätkame Reagani valitsuse välispoliitika vaatlust ühes järgmises artiklis.

Surve NATO relvastamiseks väheneb

WASHINGTON — NATO riigid on teinud Ühendriikide uue kaitseministri Caspar Weinbergeri väljendustest järelduse, et Reagani valitsus ei avalda oma liitlastele survet riigikaitseliste väljaminekute suurendamiseks. President Carter nõudis teatavasti, et NATO riigid tõstaksid oma väljaminekuid riigikaitsele peale inflatsiooni 3 protsenti aastas, kuid uus administratsioon loobub tõenäoliselt sellest nõudmisest, eriti kui uus välisminister Alexander Haig, kes oli endine NATO sõjajõudude ülemjuhataja Euroopas, toonitas, et Euroopa riigid teevad oma riigikaitse organiseerimisel tõhusamat tööd kui seda üldiselt arvatakse. Kanadale on Washingtoni poliitika eriliseks rõõmusõnumiks, kuna Kanada on olnud väga visa tõstma oma riigikaitselisi kulutusi.

● Lemm Proos, arst Uppsala ülikooli lastehaiglas ja baptistide tegelane, sõidab jaanuarikuus Indiasse misjonihaiglat korraldama. Kevadel on ette näha veel pikem reis Kampucheasse ühenduses Rootsi Punase Risti kavatsusega seal avada lastehaiglat.

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

VALVEARST NÄDALALÕPUL

31. jaan. ja 1. veebr. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

7. ja 8. veebr. dr. R. Pahapill, tell. 921-7777.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

„Estonia" segakoori kontsert Walter Hallis pühapäeval, 18. jaan. esitas eesti koorilaulu ja noorte muusikute esinemisi nende parimast küljest. Pildil noored muusikud, vasakult Rosemarie Lindau, Elizabeth Volpe, Viiu Varik ja Hillar Liitoja tänutäheks antud lilledega. Foto: Vaba Eestlane

Leedu preester röövlite küüsis

Leedu 69-a. preester Anthony Kardas sattus 1. jõulupühal kell 8 õ. Times Square'il röövlite küüsi, kes võtsid temalt kella ja umbes 100 dollarit raha. Preester aga sai niivõrd rohkelt vigastusi, et ta tuli toimetada haiglasse.

New Yorgi ajalehed tõid kallaletungist preestrile pika loo, mille juures preester Kardasel oli võimalus jutustada ka sellest, kuidas kommunistid Leedus hävitavad usku ja kirikuid. Kui teda ja palju teisi preestreid taheti vangistada, põgenes ta heinakoormasse peidetuna piirirajooni, kus pääses seiklustega vabasse maailma. Pärast lühikest peatust Roomas määrati ta preestriks Tshiilisse, kust 7 a. tagasi tuli New Yorgi. (VES)

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

jõududest ning need andmed ei olnud eriti julgustavad ega rõõmustavad. Kanada maa-, mere- ja õhujõudude koosseisu kuulub praegu 80.482 meest ja naist, kelledest suur osa tegelevad administratsiooniga, bürootööga ja muude ülesannetega, milledel ei ole midagi tegemist otseste võitlusülesannetega. Seda kõike on ilmselt vähe 25 miljoni elanikuga riigile, mis pealegi hõlmab territoriaalselt tohutu suure maaala.

Eriti halb lugu on reservidega. Ehkki moodne sõda areneb väga kiiresti laialdaseks võitlustegevuseks, mis ei anna enam aega reserve ette valmistada nagu see toimus Esimese ja Teise maailmasõja päevil, on Kanadal kasutada ainult 21.372 aktiivset reservväelast. Mobilisatsioon praegusel ajal tähendab täielikult varustatud, põhjalikult treenitud ja plaanikohaselt organiseeritud üksuste kokku toomist ja võitlustesse rakendamist, selgitas reservide vajadust kindral Withers. Kindral kinnitas, et Kanada ei taha siiski rakendada sundteenistust, kuna see oleks vastuolus Kanada sõjaväe eetikaga, mis on moodustatud vabatahtlikkuse alusel.

Praeguse häiriva bilansi parandamiseks kavatsetakse sõjaväe täiendavasse reservi meelitada 30.000 varem Kanada palgasõjaväes teeninud meest ja naist, keda oleks võimalik sõja puhkemise korral kohe rakendada. See plaan tundub siiski silmatorkavalt optimistlikuna ja raskelt rakendatavana, kuna sellest ei selgu, miks need 30.000 endist palgasõdurit peaksid laskma endid tegevreservide koosseisu võtta ja sõjasarve esimeste helide kostumisel kohe rindele minema. Miks peaks neil rohkem huvi olema Kanada eest võidelda kuna ülejäänud miljonitel kanadalastel, jääb selgusetuks.

Senised kogemused Ühendriikides ja Kanadas kinnitavad, et palgasõduritega on vga raske koostada tugevat võitlusvõimelist sõjaväge ja seda peab asendama sund-sõjaväeteenistus, mis annab igale meeskodanikule vajaliku sõjalise väljaõppe ning õpetab teda respekteerima korda ja distsipliini ning austama oma isamaad. Ning kahtlemata oleks 18—19 aastaseid autovargaid, sissemurdjaid, kaklejaid ja tänavarõõvleid vähem kui noored viibiksid tänavatel ringi aelemise asemel oma noorusaastatel üks või kaks aastat sõjaväeteenistuses.

AMI

Kui kilplased ehitavad Tartu linna

Kommunistliku ehitusorganisatsiooni musternäide ülikoolilinnas

Möödunud aastal üle tuhande aasta vana Tartu 950-ndaks juubeliks ilmunud pildialbum „Tartu 950" on Eesti Põllumajanduse Akadeemia (EPA) kohta öeldud, et „Akadeemia peahoone on praegu veel linna keskel, uus keskus võtab aga ilmet Tähtvere pargi taga, otse põldude ja niitude veeres" (lk. 44). Kuidas aga „ilme võtmisega" tegelikult on, sellest kirjutavad partei häälekandjas „Rahva Hääl" (22. nov.) ehituskeskuse brigadir E. Mardioja ja parteigruppi oragniseeriv müürsepp A. Liivak.

Meestel teeb „meele mõrudaks", kui loevad ja kuulevad mujal hoogsaid sotsialistlikke võistlusi ja kommunismi üles ehitamist. Aga Tartu Kolhooside Ehituskeskuse (KEK) mehed ei saa teistega jalga pidada.

30-liikmeline brigaad töötab Tartu linna servas ja ehitab EPA metsanduse ja maaparanduse teaduskonnale õppehoonet. Tegemist olevat suurehitusega, mille eelarve ligemale 2,7 miljonit rubla. Ehitamisega alustati 1978. a. sügisel ja graafiku ning lubaduste jne. kohaselt peab see valmis olema 1981, s.o. alanud aasta sügiseks.

Kui ehitusega alustati, siis oli lubatud KEK'ile moodustada komplektne ehitusjaoskond, kuhu koondatakse kõigi vajalike erialade töölisi ning varustatakse need vajalike töövahendite ja mehhanismidega. Tegelikult pole tänaseni mingist kompleksusest juttugi.

Sellest hädad algasidki.

Tööde loogiline järjekord on ammugi käest kadunud ja ehitustöölised teevad seda, mida kuidagi teha saab.

Üsna sageli tulevat igale mehele sõna otseses mõttes tööd otsida. Sellega lihtsalt raisatavat suurem osa tööajast. Probleem olevat olemasoleva tööjõu mitteküllaldaselt täie ette rakendamises.

Asja selgitamiseks antakse paar näidet. Et töójärg normaalselt läheks, oleks ammu tulnud valada keldripõrandad. Seda ei saa aga teha kuna enne tuleb paigaldada põrandate alla tihe torustik ehk kohalike ametimeeste keeles kommunikatsioonivõrk. Selle ala töölisi on juba üle aasta oodatud ja möödunud suvel oli paar torulukkseppa lühemat aega ehitust külastanudki. Kõik jäi aga pooleli ja keegi pole neid mehi enam näinudki.

Hoone asfaltkatuse ehitamine on olnud otse kommunistliku süsteemi musternäide: peaaegu kogu suve on brigaadist kuus meest katusel olnud ja valvanud „õnnist hetke", millal kohale jõuab asfalt, et saaks katust katta.

Keegi ei osanud öelda, millal asfaldiauto saabub ja mehed pidid valvel olema. Suure ootamise peale tuli koorem, heal päeval ka kaks. Mõnikord oli asfalt juba nii hangunud, et seda ei saadudki enam laiali ajada.

Selline ehitussüsteem on tekitanud palju tööseisakuid. Kuid neid on tekitanud ka tornkraana rikked, õigemini nende ebapraktiline kõrvaldamine. Kui kraanal põles mootor läbi, kulus selle kordaseadmiseks nädal, teinekord kolm päeva jne.; neil mootoreil on olnud tavaks sageli läbi põleda.

Möödunud suvekuudel oodati kohale ka krohvijaid, kuid seegi ootamine jäi asjatuks ega tööd pole alustatud ning seegi jääb talvekuudele, kui see üldse võiks lähemail kuudel alata. Aga soojuseta ruumides krohvimist ei saa teha.

Ettevalmistused ruumide soojendamiseks on aga tegemata ja selleks, et magistraaltorust soojust majja juhtida, tuleb torukraana tee lõhkuda, mis tingib jälle uued raskused ja töötakistused.

Kurtvad mehed ütlevad, et tegemist pole mingi paratamatusega, vaid tööde ebaõige planeerimisega. Nad usuvad, et siis kui ehituse ülesandmise aeg käes, see ka „kuidagi valmis tehakse", kuid millise kvaliteediga.

Rääkides kvaliteedist leiavad mehed, et KEK'is peaks palgal olema ka selline ametimees, keda kutsutakse kvaliteediinseneriks. See mees liiguks ringi ehitusobjetidel, kontrollides, nõudes, juhiks tähelepanu, teeks ettekirjutusi. Eriti akadeemilise ehituse juures peaks selline kontrollija tingimata olema vajalik.

Kuid selle kõrgkooli ehituse juures pole kvaliteedikontrollijat üldse nähtud. Vist peab sellekohane asjamees ühest linnaservast teise minekut liiga tülikaks.

Nüüd, kus ehitamise plaan on sassi aetud, ei saa enam ka kindlaks teha iga töölise kohta arvestatavat koefitsienti. Samuti on senuks iga töölise ülesanded määratud olema. Kuid paljud muudki, meeste arvates täiesti loomulikud ootused-lootused on luhta läinud.

Rohkem kui aasta tagasi hakati taotlema kantavaid tööriistade gamini ehituse graafik, kus pidakaste igale töölisele, kus brigaadiliige hoiaks oma tööriistad. Läks hulk aega, aga sügiseks toodi uhiuued tööriistade kastid kohale.

Kuid ükski meestest ei saa neid kasutada, kuna need on nii ränksuured ja rasked.

Nüüd vaatavad mehed kastidevirna ja imestavad seda inseneritarkust, kes sellised karutlisalved välja mõtles.

Nii hädaldavad Tartu töömehed samal ajal, kui paljud teised töölised oma viisaastaku plaane enne parteikongressi kuhjaga täitvat, sest plaanitäitmisega koos on ka preemia. Tartlased tahavad intensiivsemalt töötada, aga bürokraatlik kommunistlik süsteem oma geniaalsusega lihtsalt ei lase tööinimest tööd teha.

Külaskäik põhjustas protesti

Rootsi Eestlaste Esindus naelutab Balti Instituudi idasuhted häbiposti

STOKHOLM (EPL) — Rootsi Eestlaste Esindus tegi 29. detsembril avalduse seoses Balti Instituudi ametlike esindajate delegatsiooni reisiga okupeeritud Eestisse, Lätisse ja Leedusse läbirääkimisteks okupatsioonivõimudega kultuurisuhtlemise laiendamiseks. Esinduse seisukoht, millele olid alla kirjutanud esimees Jaan Vilval ja Välisning Kodumaaküsimuste Komisjoni esimees Agu Kriisa, tehti teatavaks valitsuse liikmetele, asutustele, Stokholmi ülikooli rektorile, ajakirjandusele ning Balti Instituudi liikmeskonnale.

Esinduse seisukoht on sõnastatud järgmiselt:

Balti Instituudi ametlikud esindajad, kantseleijuhataja Imant Rebane, juhatusliige Hans Lepp ja Janis H. Brieditis, tegid hiljuti külastusreisi Eesti, Lätti ja Leetu,

kus nõukogude okupatsioonivõimu esindajatega ministritasemel arutati võimalusi suhete laiendamiseks.

Valuliselt konstateerime, et peaaegu üheaegselt külastusega sadandeid koolinoori arreteeriti. Tallinnas põhjusel, et nad muuhulgas nõudnud inimõiguste rakendamist ja nõukogude okupatsioonivägede väljaviimist Eestist. Varsti sellejärgi avaldati seal avalik kiri neljakümne kultuurielus tuntud isiku allkirjaga, milles protesteeriti kultuurilise vabaduse puudumise vastu Eestis.

Kahjatusega nendime Balti Instituudi esindajate läbirääkimisi võõra okupatsioonivõimuga, milline tsensuuri ja pealepressitud seadusandlusega takistab vaba kultuuritegevust.

Meie ei poolda seda, et vabade eestlaste, lätlaste ja leedulaste poolt kord loodud Balti Instituudi esindajad nüüd püüavad avada uusi teid ametlikule nõukogude poliitikale, milline ühtki kõrvalkallet ei luba.

Meie ei poolda organisatsiooni, milline peab ametlikke kontakte rezhiimiga, mis rõhub teisi rahvaid, kelledest Afganistan on viimane näide.

Meie kutsume üles ka teisi— nii rootsi kui balti organisatsioone ja isikuid — asuma samale seisukohale. Sest niikaua, kui Nõukogude Liit murrab inimõigusi, Helsingi kokkulepet ja muid rahvusvahelisi lepinguid,

on ametlikudt suhted selle rezhiimiga võrdsed reetmisele nende eesti, läti ja leedu kultuuritegelaste vastu, kes kas oma arusaamade, usu või teisitimõtlemise pärast on kaotanud vabaduse, tervise või töövõimaluse oma kodumaal.

AARAND ROOSI
JUMALAGA, KARS JA ERZURUM
Eestlaste elukäik Türgimaal, 175 lk.
$4.— + saatekulu 20 c
Müügil VABA EESTLASE juures

„Nad pole kurjategijad..."

Senaator Paul Yuzyk'i kiri Eesti NSV kohtuministrile

Nagu eelmises „Vaba Eestlases" mainitud, alustas EKN-u abiesimees Walter Pent Ottawas parlamendiliikmete seas aktsiooni Eestis sunnitööle mõistetud Mart Nikluse ja Jüri Kuke saatuse kergendamiseks protestikirjade kirjutamisega. Üks esimesi protestikirja saatjaid okupeeritud Eesti kohtuministrile oli eestlaste sõber senaator Paul Yuzyk, kes kirjutas:

„Meie tähelepanu on juhitud asjaolule, et arvukaid eestlasi on tagakiusatud Eestis, nende seas Mart Niklust ja Jüri Kukke, kuigi nad pole korda saatnud mingeid kriminaalkuritegusid otsustades vaba maailma standardi järgi. Samuti pole nad rikkunud Nõukogude Liidu põhiseaduse printsiipe.

Dissidentide kestev tagakiusamine Eestis on vastuolus Ühendatud Rahvaste Charteriga ja Ülemaailmse Inimõiguste deklaratsiooniga ning Helsingi kokkuleppega, millele USSR on alla kirjutanud täieõigusliku liikmena nõudes inimõiguste tunnustamist ja vabaduse võimaldamist kõigile maailma rahvastele."

Senaator Yuzyk jätkas: Sellepärast meie pöörame otsese ülesskutsega Teie poole, kooskõlas Ülemaailmse Inimõiguste deklaratsiooni ja Helsingi kokkuleppega, et Teie korrigeeriksite seda õigusest kõrvalekaldumist ja vabastaksite vanglast Mart Nikluse ja Jüri Kuke ning lubaksite neil vabalt väljarännata Eesti Nõukogude Vabariigist."

Ilmus ANTS VOMM'i
kauaoodatud
nägus
LUULETUSKOGU
„VARJUD"
Hind $8.— + saatekulu 50 c
Müügil VABA EESTLASE talituses

Ilmus ja on tellijaliikmeile välja saadetud

Ilmar Jaksi
TALU
Romaan
Hinnad tellijaliikmeile:

	üksikraam. br.	üksikraam. köit.	poolsari (6 raamatut) br.	poolsari (6 raamatut) köit.
USA ja Kanada $	7.70	9.90	42.—	57.—

Kaanehind mitteliikmeile: br. $10.—, köit. 13.50

ESINDAJAD KANADAS:
A. Viirlaid, 63 Glen Davis Cresc., Toronto M4E 1X7, Ont.; Estonian Publishing Co. „Meie Elu", 958 Broadview Ave., Toronto M4K 2R6, Ont.; E. Kalm, R. R. 2, Breslau, Ont. N0B 1M0; E. Kivestu, 588 Westluke Ave., Montreal H4X 1P7, Que.; V. Lenk, 511 Lawson Rd., London, Ont. N6G 1Y1; H. Lille, 1 Eriksdale Rd., Etobicoke M9C 2B5, Ont.; V. Metski, 6 Dawn Rd., St. Catharines L2N 4M7, Ont.; L. Normet, 343 Cannon St. E. Hamilton, Ont. L8L 2C1; K. Pikker, 3876 Pandora St. N. Burnaby, B.C. V5C 2A5; V. Sprague, 2313 Samuel Drive, Ottawa K1G 3C3, Ont.; The Scandinavian Shoppe, 279 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2; U. Veedler, 47 Kent Ave., Sault Ste. Marie, Ont.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... " ..... 19.... . Tellimise katteks lisan $ ..... siiajuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....

ARMSAT ISA, MEHEISA, VANAISA JA VANA-VANAISA

VOLDEMAR VIRRO't

sündinud 6. jaanuaril 1905 Peterburis
surnud 26. jaanuaril 1981 Torontos

mälestavad leinas

REIN ja SHIRLEY
MICHELLE abikaasa ja tütrega
MICHAEL

ARMSAT VENDA, MEHEVENDA, ONU JA VANAONU

VOLDEMAR VIRRO't

sündinud 6. jaanuaril 1905 Peterburis
surnud 26. jaanuaril 1981 Torontos

mälestavad leinas

NIGUL ja AINO
TIIU perekonnaga
ANN perekonnaga
MADIS abikaasaga

UNUSTAMATA ARMAST EMA, VANAEMA JA VANAVANAEMA

MAIE TAKIS't

sündinud 15. jaanuaril 1900 Hiiumaal
surnud 22. jaanuaril 1981 Hiiumaal

mälestavad sügavas leinas

tütar MALLE perekonnaga Eestis
tütar HELGI tütrega Eestis
tütar SILJA perekonnaga Torontos
poeg MATI abikaasaga Rootsis

Tähtede taga, kord koidab Sul taevas!

ARMAST

HUGO TOPPI't

mälestavad

TOIVO KUUTAN
KALEV KUUTAN perekonnaga
EVALD KUUTAN abikaasaga

Südamlik kaastunne omakstele!

IGAVIKKU VARISENUD HEAD SÕPRA

HUGO TOPPI't

mälestavad leinas

PEETER SILD
LEONID KOOBAS abikaasaga
KARL MAASIK abikaasaga
JAAN NOOLANDI abikaasaga
VILLEM NOOLANDI abikaasaga
KARL OLLINO abikaasaga
AKSEL PÜGI abikaasaga
RONALD PÜGI abikaasaga
VOLDEMAR RIIMAND abikaasaga
ARNO RUNGI abikaasaga
JAANUS ÜLAVERE abikaasaga

ARMAST ISA JA VANAISA

ARNOLD PÄRTEL'it

sündinud 10. veebruaril 1906 Pärnus
surnud 22. jaanuaril 1981 Torontos

mälestavad leinas

tütar MALLE perekonnaga
tütar MARE perekonnaga

MÄLESTAME KURBUSES ENDIST NAABRIT

ARNO PÄRTEL'it

ja avaldame kaastunnet MALLELE, MARELE ja ELLALE
isa ja venna surma puhul.

PILVI perekonnaga
LINDA abikaasaga
HELMI

Ei ole nüüd piina ja vaeva enam,
Sul hauas puhata mitukord kenam!

ARMAST SÕPRA

ARNOLD PÄRTEL'it

mälestavad leinas

JAKOB LAMMET
HELMI SIPPA abikaasaga

ARMAST SUGULAST JA SÕPRA

ARNOLD PÄRTEL'it

mälestavad leinas

LIISA JÄÄLAID
ANDREI MIRK abikaasaga
LIISA MIRK
ELMAR MAGNUS abikaasaga
ADOLF VAHA abikaasaga
JAKOB KEMBI perekonnaga

Vancouver, B.C.

MINU SÜDAMLIK KAASTUNNE LAHKUNUD

HENDRIK KARUSOO

leinavale perekonnale

LYDIA KREEKMAN

Armast

SAIDE EERO't

leinavad

kolonel-leitnant KARL LIHVOJA abikaasaga Rootsis
PIA BÜNGER abikaasaga Kanadas

VAJAME MAJAPIDAJAT

Bloor & Jane, 2 koolilõpilast. Tuba, toit, palk.

Tel. 762-4394

Aidake kaasa, et

VABA EESTLANE

leviks kõikidesse eesti kodudesse!

Armast vilistlast

HUGO TOPPI't

sündinud 27. juunil 1911 Eestis
surnud 20. jaanuaril 1981 Torontos

mälestab

ÜLIÕPILASSELTS LIIVIKA

Lugupeetud ja armast

HUGO TOPPI't

mälestavad kurbuses

LINDA ja ALFRED TINT

Armast venda ja onu

ARNOLD PÄRTEL'it

mälestavad valusas leinas

õde ELLA
õde ALMA kodumaal
õetütar INGE lastega

Endist kaasteenijat ja perekonnatuttavat

ELMAR HENDRIK KARUSOO'd

mälestavad leinas

LINDA HOHMAN
ARTHUR JÄRVISTE perekonnaga
ROBERT TALVE abikaasaga

Puhka rahus!

Südamlik tänu sugulastele, sõpradele ja tuttavatele, kes minu armsa elukaaslase

KARL MÖLDER'i

viimset teekonda lilledega kaunistasid, kirjasõnaga mälestasid ja mind rasketel tundidel leinas, lohutasid ning mu kurbusele kaasa tundsid.

Eriline tänu õp. Andres Taul'ile südamliku kõne ja troosti eest ajal, mil seda tõesti vajasin.

ALLA

Oma armsaid koolivendi

PEETER KASEORU't

surnud 14. jaanuaril 1981 Torontos

HUGO TOPPI't

surnud 20. jaanuaril, 1981 Torontos

mälestab sügavas leinas

H. TREFFNERI GÜMNAASIUMI VILISTLASTE KOONDIS TORONTOS

Armast

MARIE KIVI

mälestavad leinas

LINDA, ELMAR ja LAPSED

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Op. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

PÜHAPÄEVAKOOLI 32. aastapäeva jumalateenistus pühapäeval, 1. veebruaril kell 11 hommikul. Laulab pühapäevakooli koor Margit Viia juhatusel. Leerinoored, Piiblitund. Leerieelsed!

KÜÜNLAVALGE JA LEERINOORTE VANEMATE jumalateenistus pühapäeval, 1. veebruaril kell 6 õhtul. Jumalateenistusel teenivad koos õpetajaga leerinoored. Solistid Linda Kolli ja Martin Kiik. Laulab leerinoorte lauluansambel Inga Korjuse juhatusel. Hiljem kiriku all saalis pidulik koosviibimine kavaga. Kõneleb dr. Raimond Pahapill.

Pühapäeval, 8. veebruaril jumalateenistus kell 11 hommikul. Teenib õp. Elmar Pähn. Organist Inga Korjus. Laulab noortekoor „Lootus" Rosemarie Lindau juhatusel.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 1. veebruaril, kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laupäeval, 31. jaanuaril kell 7 õ. PIIBLITUND.

Pühapäeval, 1. veebruaril kell 1.15 päeval PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja täiskasvanuile. (Täiskasvanuile teemal „Ilmutuseraamat"). Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb ja laulab misjonär John Fredrikson Tshiilist. Issanda surma mälestamine.

Teisipäeval, 3. veebruaril kell 7 õ. PALVEÕHTU.

OTTAWA EESTI EV.-LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS
Õpetaja O. Gnadenteich
Kirik: King Edwardi ja Wilbrodi tänavate nurgal

JUMALATEENISTUS laup., 7. veebr. kell 5 p.l.. Järgneb koguduse täiskogu koosolek.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.
VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 1. veebr. kell 10.15 pühapäevakool, kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, segakoor T. Kirvese juhatusel. Issanda surma mälestamine.

Kell 6 õ. noorte tunnistuste õhtu, J. Puusaag, ansamblid, solistid.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 1. veebr. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Koguduse täiskogu koosolek kohe pärast jumalateenistust..

Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 1 p.l.

Pühapäeval, 8. veebr. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Gaidide tõotuse andmine.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

N. Liit ähvardab Poolat

Tööliste streik viie-päevase töönädala nõudmiseks

VARSSAVI — Poola tööliste iseseisev ametiühing Solidaarsus ei hoolinud kommunistliku partei ja valitsuse hoiatustest ning kuulutas teistkordselt välja laupäevase streigi, et saavutada sellega valitsuselt ja parteilt nõusolekut viie-päevase töönädala rakendamiseks. Varssavisse saabunud andmete kohaselt oli möödunud laupäevane tööseisak peaaegu sajaprotsendiline, kuna kõik suuremad tööstused kogu riigi ulatuses seisid. Gdanskis näiteks tuli laupäeval tööle ainult 10 protsenti töölistest ja Varssavis võis nende arvu arvestada 20 protsendile ning samasugused arvud kehtivad ka teiste suurte tööstuslinnade kohta.

Möödunud laupäevane tööseisak oli palju laialatuslikum ja paremini organiseeritud kui esimene viiepäevase töönädala nõudmise streik 10. jaanuaril. Poola ametlik teadeteagentuur PAP kurtis streigi puhul,

et Solidaarsuse poolt organiseeritud streik kahjustas jällegi tõsiduvalt Poola tööstuse produktsiooni ning süvendas tööliste vahele tekkinud moraalseid konflikte.

Solidaarsuse juhid eesotsas Lech Walesaga, kes esialgu ei pooldanud streike, kuid oli lõpuks sunnitud järele andma teiste ametiühingu juhtide survele, mainivad, et nad on valmis tegema kompromisse, kuid nad ei saa täielikult partei ja valitsuse survele järgi anda. Tööliste juhid mainivad,

et valitsus lubas möödunud suvel rakendada viie-päevase töönädala kuid katsub nüüd igasuguste võtetega sellest lubadusest kõrvale hiilida.

Tööliste uus protestistreik on tekitanud ka uusi ägedaid reaktsioonilaineid Moskvas. Ametlik teadeteagentuur Tass avaldas poola töölistele järjekordse hoiatuse, soovitades mõtelda nendele järeldustele, mida toovad kaasa sellised streigid. Hoiatuses mainiti ühtlasi, et küsimuses ei ole enam viie-päevane töönädal- vaid nüüd tuleb juba otsustamisele, kes on Poola valitseja. N. Liidu punaarmee häälekandja „Punane Täht"

läks oma ähvardustes veelgi kaugemale teatades möödunud reedel, et Poolas toimuvad N. Liidu ja Poola armeede ühised manöövrid.

Muudatus EKK Kontsertbüroo seeriakontserdiga

Kuna viiulikunstnik Lemmi-Reet Vilms Argentiinast ei ole saanud sõiduluba ettenähtud kuupäevaks, on EKK Kontsertbüroo kontsertseerias toimunud ümberpaigutus: R.-R. Vilmsi asemel esineb sarjas pianist-komponist Michael Nyman Inglismaal. Kontsert toimub pühapäeval, 8. veebruaril kell 4 p.l. Toronto Kuningliku Konservatooriumi kontsertsaalis.

Ettenähtud viiuli-klaveri kammerduo Tiiu Haamer—Aarne Tammisaar lükkub edasi 22. märtsile.

Pianist Michael Nyman on komponeerimise kõrval ka Londoni muusikakriitik. M. Nyman on 30-ndais aastais, abielus eestlannaga ja kahe lapse isa. Tema abikaasa sugulased elavad Torontos, kes olidki kes võtsid kontakti EKK Kontsertbürooga kontserdi korraldamiseks. Nädal peale Toronto kontserti toimub M. Nymani teine Põhja-Ameerika kontsert Miamis ameerika muusikaringide kutsel.

Mängupõrgu tuluõhtuna

Monte Carlo Soire korraldamise mõtte sai EKK selleks ,et inimestel pole vaja minna Las Vegasesse ega Monte Carlosse, vaid õnn võib naeratada teile reedel, 30. jaanuaril kell 7.30 õ. Tartu College'i ruumes. Seal on üheks osaks kasiinomängudena tuntud rulett, „Kroon ja ankur", „Seitse üleval ja all", „Must Jack" ja muud mängud. Kavalises osas on üllatusi EKK muusika ja kunstiringidelt. Nii kohtume maailmakuulsusi lauljaid Tartu College'i katuse all, James Bond Girls esitavad kolm tantsu, käevaatajad ennustavad kristallkuulilt tulevikku ja Papagoid luuletavad. Diskomuusika annab võimalust jalakeerutamiseks, baar hoolitseb hea tuju eest. Einelaud on juba pääsme hinna sisse arvatud. Palutakse registreerida tel. 766-4010.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 1. veebr. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad A. Ehasoo ja jutl. E. Saraoja. Issanda surma mälestamine.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.
kantseleis, telefon 921-9417.

JUMALATEENISTUS pühap., 1. veebr. kell 1.30 p. Järgneb nõukogu koosolek.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

Mao lesele määratud surmaotsus muudeti

PEKING — Hiinas toimunud suurel poliitilisel kohtuprotsessil mõisteti endise diktaatori Mao Tse-tungi lesk Jiang Qing kultuurirevolutsiooni ajal tehtud kuritegude eest surma kuid otsustati muuta see karistus eluaegseks sunnitööks. Samasuguse karistuse osaliseks sai Jiang Qingi tähtsam kaastööline Zhang Chungqiaod, kuna ülejäänud kaheksa kaebealust mõisteti 16 aastast kuni eluaegse vangistuseni. Erikohtule on siiski võimalus Jiang Qingi ja Zhang Chungqiaod surma saata kui nad ei muuda oma seisukohti ja tõekspidamisi ning ei rakendu koostööle praeguse juhtkonnaga. Mõlematel kaebealustel ei ole võimalik esitada edasikaebust ning nendelt võeti kogu eluajaks nende poliitilised õigused. Jiang Qing kaitses ennast kohtus väitega, et ta tegutses Mao Tse-tungi käsul ja tema juhtnööride järele.

Sõjaseadus Lõuna-Koreas kaotati

SÖUL — Lõuna-Korea president Chun Doo Hwan lõpetas Lõuna-Koreas sõjaseaduse, mis seal maksma oli pandud pärast president Park Chung Hee mõrvamist 1979. aasta oktoobris. President muutis ühtlasi tuntud opositsionäärile ja pahempoolsele tegelasele Kim Dae Jung'ile määratud surmaotsuse eluaegseks vangistuseks. Kim Dae Jungi süüdistati suurte demonstratsioonide ja tänavarahutuste organiseerimises ja üliõpilaste ülesässitamises möödunud kevadel, mis taotlesid valitsuse kukutamist ja revolutsioonilise valitsuse võimule pääsemist.

Uusi samme Mart Nikluse ja Jüri Kuke kaitseks

Okupeeritud Eestis raskelt karistatud vabadusvõitlejate Mart Nikluse ja Jüri Kuke kaitseks on Kanadast ja mujalt astutud täiendavalt mitmeid samme. Kanadast saatis senaator A. Thompson enne kohtuprotsessi telegrammi Eesti NSV kohtuministrile Erki Silvet'ile, märkides Mart Nikluse ja Jüri Kuke tagakiusamist ja nende kohtu alla andmist tegevuse eest, mis taotles üldise Inimõiguste Deklaratsiooni ja Helsingi kokkulepete põhimõtete täitmist. Senaator A. Thompson palus Nõukogude Eesti kohtuministrit isiklikult tutvuneda selle küsimusega ja teatada oma tegevuse tulemustest.

Pariisi üks suuremaid ajalehti „Le Figaro" oma 5. jaanuari numbris tõi silmapaistvalt teate, et koos kolmesaja prantsuse teadlasega on kaks Nobeli auhinna laureaati, Francois Jacob ja Andre Lwoff, saatnud Moskvasse apelli, et vabastatakse nende kolleeg Jüri Kukk, endine füüsikalise keemia professor Tartu ülikoolis. Teates tuuakse ära informatsioon J. Kuke arreteerimisest 13. märtsil 1980, tema paigutamisest Leningradi ja hiljem Moskvas Serbski-Instituudi vaimuhaiglasse ning ta kohtu alla andmist.

Mart Nikluse ja Jüri Kuke raskete kohtuotsustega karistamisest tõi teate ka New York Times 9. jaanuari numbris.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

VEEL ON VÕIMALUS REGISTREERIDA JÄRGMISELE EESTLASTE PIIBLI MAADE TURISMIREISILE. 13 päeva külastusi piiblilikes ja ajaloolistes paikades 6—18. maini 1981. a. Reis haarab endasse Ammani ja Petra imelinna külastuse. Iisraelis igapäevased ringreisid: Jeruusalemm, Petlemm, Jeeriko, Naatsaret ja imeilus Galilea ümbrus ja palju muud. Egiptuses külastatakse Giza püramiide, Kairo, Sakkara ja Memphise linnu.

ÜLDHIND US$1379 katab lennukulu 3. maale, igapäevased ringreisid, söögid, 1. klassi hotellid; väljalennuga New-York. Teistest linnadest odav „add-on fare".

Informatsiooniks ja reisikavaks palume kirjutada: Rev. H. Rüdmik 783 Arton Lane. PORT ST. LUCIE. Florida 33452. USA.

ELSIE's FANTASTILINE VÄLJAMÜÜK

äri likvideerimise puhul on alanud.
TERE TULEMAST!

723 Mt. Pleasant Rd. Tel. 489-4083
622 Queen St. W. Tel. 363-4488

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant kd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

Kodumaal on Eesti suure malemeistri Paul Kerese II mälestuspidustuse raames peetud möödunud sügisel mitmeid võistlusi. Novembri lõpul toimus Eesti—Läti malevõistlus Pärnus. Sellest suurvõistlusest võttis osa 100 laual 85 meest ja 15 naist. Eesti meeskonnas oli maletajaid üle-Eestiliselt, vanim oli 78-aastane tartlane Felix Kibbermann. Võitjaks tulid eestlased 59 punktiga lätlaste 41 vastu. Neist mehed saavutasid 49,5 ja naised 9,5 punkti.

☆

Leningradis peeti talvestaadionil kuni 23-aastaste kuulitõukajate N. Liidu ulatusega mitmevõistlus, kuhu kuulub kuulitõge kerge, hariliku ja raske kuuliga paigalt ning hoovõttega. 17-aastaste võistlusgrupis oli parim Eesti noorterekordi omaja Eha Rünne, kelle tõugete kogusumma oli 76,65 m.

☆

Eesti vehklejate meeskond viibis võistlureisil Soomes. Turus peetud võistlused olid rahvusvahelise ilmega, kus peale kahe maa sportlaste võtsid osa veel Poola, Norra ja Rootsi vehklejad. Võitjaiks tulid rootslased. Üksikvõistlejate hulgas jäi K. Kaur viiendaks ja T. Hint kuuendaks. Eesti vehklejad võtsid osa ka N. Liidu meeskonnaliikmeina Berliinis peetud karikavõistlusest, kus meeskond tuli esimeseks. Individuaalselt oli Toomas Hint omas meeskonnas kolmas.

☆

Malemäng tungib ka maa-asulaisse. Rannu sovhoosis peetud võistlustel, kus Eesti paremiku kõrval tegi käasa ka külalisvõistlejaid teistest N. Liidu linnadest, tuli esikohale Jaan Ehlvest 9,5 punktiga.

Eesti suusatajate edukas nädalalõpp

Ottawas peetud valikvõistlustel võitis Robert Vellend laupäeval 7. jaan. 15 ja pühapäeval 18. jaan 10 km võistluse. Noor Allan Mägi kukkus laupäeval ja ei lõpetanud võistlust, aga pühapäevaks oli küllalt toibunud, et võita kuni 19 aastaste noorte meeste klassi. Mihkel Vasila tuli meeste klassis 8-ks.

Samal nädalalõpul võistles Martin Vellend laup. Burk's Falls'is nn. Almaguin Highlands Loppetil. Koos klubikaaslase Lutz Luckowiga võitsid nad 20 km loppeti 6-minutilise edumaaga kolmandale kohale tulnud Rudolph Hrlicka ees. Pühapäeval tuli Martin Guelph'is 15 km-s Ken Hawthorni järele teiseks.

Toimetusele saadetud kirjandus

Rahvuslik KONTAKT nr. 4 (88) — 1980. Rootsi Eestlaste Esinduse väljaandes kirjutavad: „USA tunnustus Balti riikide esindustele", A. Pae „Aksel Linkhorsti ei ole enam . . .", E. Toigre „Ernst Idlat mälestades", Ene-Mai Reinpuu „Kas ESTO-83 Adelaideis?", A. Kittask „Eesti rahvuskultuuri viljelemine", Resolutsioon eesti rahvuskultuuri viljelemise alal", A. Kriisa Kodumaa olukord ja meie", „Sergei Soldatovist", M. Niklus „Tervitus kindlast kohast!", Mart Nikluse avaldus Eesti NSV justiitsministrile, Mart Nikluse vanemate avaldus Eesti NSV Justiitsministrile, K. Meikopi „Keelekursus", J. Adila „Katõnist nelikümmend aastat".

USK JA ELU nr. 6 — 1980. Eesti vabakoguduste ajakirja jõulunumris kirjutavad: E.S. „Teile on täna õnnistegija sündinud", O.O. „Inimesed, keda on raske aidata", „Vanem poeg", N.H. „Üks käsi", „Suur häbi", „Kas hoida või jagada?", „Õpetaja Jonas Laaguse suur-reede", E.T. „Võilill", G. Steinberg „Kes võidab", „Kaks inimsoo puhkepaika", „Kui Jumal tõesti oleks olemas", väljavõtteid Gerhart Hauptman'i proosast „Atlantis", kilde, „Kunstnik töötas" ja nende vahel rida vaimulikke luuletusi.

USURANDUR nr. 1 — 1981: Eesti Baptistide Maailmaliidu alanud aasta esimeses numbris on avaldatud „Uus jõud", A. Proos „1981. aastasse astudes", K. Raid „Kuite mind armastate", E. Toompuu „Tõeteri sõnasalvest". A. Roos „Maa ja taeva kodakondsed", A. Re. tõlge „Usk ja teod", K. Vaikla „Issanda käekõrval", Taimi Proos „Maiseis kütkeis või neljajalgne lind", „Pühapäevakool 200-aastane", „Baptisti Maailmaliit", rohkesti vaimulikku luulet E. Männi, M. Auväärti, M. Laaneoru, V.P. jt. loomingust. Lõpuks kroonikakilde Vancouveri ja Toronto Eesti baptistide koguduse tööst.

ILMUS

Heino Jõe

LUGU KÄBIST LUGU KÄNNUST

Vana-Eesti sõnas ja pildis noortele ja vanadele

$2.— + postikulu 31 c

Müügil VABA EESTLASE talituses

Vahelugemisi puudest ja nende emakeelsetest nimetustest

Lehe hiljutises ristsõnamõistatuses tuli leida lehtpuu, mille nimetuseks pidi olema niin. Asi tehti raskeks mõistatajatele kuna sihukest puud pole olemas. On küll pärn ehk lõhmus ehk niinepuu mille puidukülgsest koore osast saadi niint, mis peale vastavat käsitsemist andis materjali roguski kudumiseks. Viimasest valmistati roguskkotte odavamate kaupade pakkimiseks ja transportimiseks ning saadi ka läveesiseid matte jalgade pühkimiseks. Niint kasutasid kaednikud sidumistöödel ja mõnel juhul punuti neist viiske.

Laatadel oli alati saadaval niinele lükitud rõngleid ehk rõngikuid (barankad), milledele jäi niinest omapärane, üsna meeldiv aroom.

Teisalt loeme loo Colorado kuusest, meie keeles on see torkiv kuusk (Picea pungens).

Tsuugat (Tsuga canadensis) nimetame vahest Kanada kuuseks, kuigi tal pole midagi ühist kuusega. Kanada kuuske (Picea glauca) nimetame samas aga valgeks kuuseks. Meie harilikku kuuske (Picea abies) nimetame aga Norra kuuseks j.n.e.

Lehise puhul selgitame, et see laseb talveks okkad maha, väga selge ka umbkeelsele. Meile endile on aga samaks paar lühidat väljendust: suvehaljas ehk heitokkane.

Sageli ei oska me teha vahet kuuse (Picea) ja nulu (Abies) vahel, nimetades neid sageli mõlemaid kuuskedeks.

Peamised erinevused mainitute vahel on järgmised: Kuuse koor on ebatasane, nulul, on see õhuke ja sile nagu umbes lepal. Kuuse okaste tipud on katsudes teravad, torkavad, nulul tömbid — pehmemad. Okka ristläbilõige on kuusel nelinurkne, nulul ovaalne. Käbid kuusel ripuvad alaspidi, nulul on need okstel püsti. Talve pungad on kuusel kuivad, nulul — vaigused. Jõulupuuna kuuse okkad varisevad puult varsti, nulul püsivad need küljes kauem. Kui siin jõulupuuna pakutakse Balsamit, see pole kuusk vaid on palsaminulg (Abies balsamea), pungad on tal kaetud meelditva, palsamilõhnalise vaiguga.

Viimaks jõuame jällegi seedrite kallale: „Ei seedrid ei palmid ei kasva me maal . . .". Ega nad kasva siingi, täh. L.-Ontarios, nende põhja poolne kasvupiir kulgeb New Yorgist üle L.-Virginia, Kentucky ja Oklahoma läände.

Kolmest enam tuntud seedri liigist pärineb Deodara seeder (Cedrus deodara) Indiast, kus ta nimetuseks on Devadera — Jumala puu, ta kasvab kuni 50 m. kõrgeks.

Liibanoni seeder (Cedrus libanotica) on Lähis-Ida puu, kasvab 40 m. kõrgeks. Lõuna-Inglismaal, Titchmarchis kasvab sellest isend, mis on 23 m. kõrge ja võra läbimõõt maapinnal on tal 30 m.

Kõige tuntum on neist vast Atlase seeder (Cedrus atlantica) Põhja-Aafrikast, mis kasvab kuni 40 m. kõrgeks.

Seedrid on võimsad puud, horisontalsete harudega, vahest annab kahel mehel tüve ümbert haarata. Okaste poolest nad meenutavad mõnevõrra lehist.

Oletan, et mõned üksikud meist on juhtunud nägema seedrit, küllap vist osalt seepärast oleme siin hakanud nimetama elupuid seedriteks. Või on tegemist keele „rikastamise" tahtega? On ju teisigi igapäevaseid nimetusi: peisment, kotits, kaarbits j.n.e. Viimastest püüame saada lahti, kardame, et lapsed naeravad aga seeder on jäänud seedriks, mis parata. Pealegi on elupuu Ingliskeelne nimetus White Cedar samuti, kui Virginia kadakas on Red Cedar, kuidas me viimast nimetama hakkaksime näitab vast tulevik.

Kodumaal leidus suurem kogu elupuudest (Thuja) Raadimõisa lossi ees, seal oli neid paljudest vormidest, põlvepikkustest kuni räästa kõrguseni, keegi ei nimetanud neid seedriteks.

Moonakate ajastul, umbes 70. aasta eest nimetati kõiki tundmatuid okaspuid Saksamaa kuuskedeks. Iseseisvuse ajal sai see küsimus selgitatud ja lahendatud, nüüd aga alustame samaga otsast peale. Jõudu juurde!

Arvid Vilms

ILMUS

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja kooliõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

VABA EESTLASE TALITUSES müügil stereo heliplaat

INGEMAR KORJUS bass-bariton

CHARLES KIPPER — klaverisaade

Metsateel (A. Kapp), Ennemuiste (M. Saar), Üks suu (M. Saar), Muremaa (R. Päts), Laul sõnajala õlest (T. Vettik), Sind tervitame kuldapäike (A. Karindi) ja Rändaja õhtulaul (J. Tall) ja rahvalaule: K. Raidi seades — Laulu mõju, Kui ma hakkan laulemaie, Ära vlies ja Kivikäsukas, L. Virkhausi seades — Kus on kus on kurva kodu, V. Kappi seades — Linakatkuja ja J. Zeigeri seades — Känneldajast vend.

Hind $9.50 pluss postikulu $1.—

ILMUS:

FRED LIMBERG

ISAMAA EEST

Eesti Vabariigi sõjajõudude organisatsioon ja juhtkond.

Lugeja leiab sellest raamatust 1028 nime, keda lugedes tekkib küsimus: kuhu nad on jäänud? Kuigi mõni neist on oma maise teekonna lõpetanud läänes, on enamus hävinenud koos Eesti riikliku iseseisvusega. Selles raamatus on tuhat meie sõjameestest leidnud sel viisil tagasihoidlikku meenutust.

Hind $18.00 pluss saatekulu 70 centi

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

"ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSEST

7.

Prillidega mehed asusid lavale: viiul, tshello, akordion ja flööt. Mehed näisid olevat kõik alla neljakümne. Helin vahtis mehi nii intensiivselt, et ei kuulnudki, mida teadustaja ütles. Ta murdis pead, mis see on, mis neis meestes on sarnast, päris ühist. Kas kohmetu naeratus? Või ilme? Nende näonahad ei olnud jumeta, aga pilgud olid tuhmid ja kuidagi nagu sissepoole pööratud; ninast suunurkadeni olid kõigil sügavad vaod. Aga see ei teinud neid veel sarnasteks. Helin pööras pea Mari poole ja küsis sosinal:

„Kas sulle ei paista, et kõik need mehed on väga sarnased? Nagu üks mees neljas eksemplaris? Aga miks? Mille poolest?"

Mari ei vastanud. Ta istus oma vatipükstes, üks jalg üle teise, küünarnukk põlvel ja lõug peopesas ning vahtis üksisilmi lavale. Ka Helin hakkas uuesti lavale vahtima.

„Ahaa!" mõtles ta äkki — neil ei ole ju ilmet! Nad on nagu maskides — mingid kurvad maskid, miimikata. Või pole siiski see nii? Ei ikkagi on see mõistmatu tardumus just see, mis nad sarnasteks teeb! Nüüd tahtis ta juba Mari käest küsida, et ei tea kas mehed seal näevad samuti, et saalis istub seesama aine sajas eksemplaris.

Mari ei olnud poosi muutnud, vaid tuiutas ainiti lavale. Helin pani tähele, et Mari ei olnud endale selga pannud ühtki paremat hilpu, vaid oli kontserdile tulnud vatipükstes ja vattvammuses.

„Kindlasti," arutas Helin edasi — „ka mehed näevad kõiki meid täiesti sarnastena. Naiste nägusid me tunneme, oleme neid harjunud eristama nimede järgi, aga mehed nimesid ei tea ja neile on igatüks — seesama, lihtsalt üks naisvang. Pikki aastaid koos olles vabanesime kõik peagu ühte moodi ega pannud tähele seda, et olime muutunud. Rezhiimilaagri viis-kuus aastat on pakkunud lõpmata harva meeldivate emotsioonide võimalusi. Aina oleme arutanud eri rahvaste omapärasusi ja rahvuslikke iseärasusi, ikka ja jälle sõelunud ja tuulanud „poliitikat", selle päris ära hekseldanud. Aga mõeldi ka välja utoopilisi riike ja ühiskonnakordi, õpiti laulukesi ja luuletusi pähe nii eesti, saksa kui isegi vene keeles. Jutustasime omi ja kuulasime teiste elulugusid, pigistasime mälust välja nii palju head ja paremat, et see pikkamööda üsna kuivaks hakkas jääma. Ümbrusest ja loodusest oli vähe võtta, nii hall ja värvitu oli see alatasa. Söetolmuga segatud lumi silmale ja vastik tuuleulumine kõrvale — see on olnud valdav osa nende kõrgemate meelte esteetilisest naudingust. Ja olid vahest jutud ja vaidlused nii huvitavad kui tahes — kõik see oli ikka ainult tilgake üksluise halluse merre.

Seesama on meie ilmed tuimaks ja miimika staatiliseks teinud — ja nüüd vahivad mehed meid samuti kui mina neid — nagu Viljandi lossi varemeid.

Nii mõtiskledes märkas Helin, et juba oli orkester oma kolmandagi pala lõpetanud. Egas ometi muusika niisuguseid mõtteid tekita, olgu ta nii programmiline kui tahes? Ei mitte muusika, ikka need muusikud!

Nüüd kuulutati järgmiseks etteasteks peotants laval — tango.

Naisena tantsis üks väga kõhnuke noormees, väga ebamäärane parukas peas ja pikk kahar kleit seljas. Jalas olid sel daamil kõrgekontsaga kingad, hiigla robustsed, ilmselt laagrikingsepa käsitöö. Härra kandis päris inimese ülikonda, tal olid juuksed ilusasti seitlisse kammitud, nüüd, pärast streike, mehi enam ei põetud.

„Aga pillimehed", tuli Helinale äkki meelde, „need olid ju vativammustes, alles nüüd märkasin, kui seda ülikonnameest nägin!"

„Kui õrnalt läbi öö . . ." tõristas akordion tangoviisi ja tants, kuigi hästi tantsitud, oli ikkagi nagu paroodia. Preili labakäed olid suured, paljaste käsivarte lihased mehised, ta liigutuste nurgelisus ei jätnud kuidagi naiselikkuse muljet. Härra juhtis oma daami liiga õrnalt ja liiga hoolitsevalt — selles kõigis oli midagi perversset, vähe öelda — ebanormaalset.

Nüüd pöördus Mari äkki sosinal Helina pole ja ütles läbi naeru:

„Vaata aga vaata, kus on ikka anomaalid! Tuleta meelde, kuidas meie naistest Rimmast ja Zahharovast või Gertrudist ja Elizabethist räägiti, et nad lesbismi harrastavad, — Aga mis see seal laval on — kas pederastia?"

„Mis me oma naistest õige teame?" mõtles Helin: „Ja meestest laagris teame veelgi vähem." Kuid ta ei öelnud midagi, suur must masendus pani ta suu kinni. Ta pani ka silmad kinni, et tantsu laval enam mitte näha. Kui tantsunumber lõppes, ütles ta Marile:

„Lähen ära. Ma ei taha seda vaadata."

„Ole ikka!" hüüatas Mari, „vaata ennast normaalseks tagasi, kohe algab näitemäng!"

„Selles on jälle need meesnaised!" märkis Helin.

„Olgu, aga säärane jamps on meile väga õpetlik! Vaatame ikka!"

Helinat see ei veennud, ta läks juba baraki poole, kus lootis leida Helmit. Ise ta aga mõtles: „Aasta tagasi tegi Mari niisuguse teatri juurde lõbusaid ja naljakaid kommentaare ja naeris nii et küll sai. Aga nüüd, mis ka ütleb on ainult kibe pilge. Ja see on õigustatud see eneseiroonia — pole need naised siin karvavõrragi meestest paremad! Ega me oska enam eneselegi aru anda kes või mis me oleme. Kahtlane küll, et ikka inimesed, kaugel sellest, et normaalsed!"

☆

Meeste kontsertbrigaadis oli kakskümmend vangi, kaks neist, flööt ja tshello, eestlased. Riina, kes lava taga väikeses ruumis istus, sai meestega peagi tuttavaks.

„Tere preili!" ütles üks kaasmaalane, „minu nimi on Ants Simpson."

Riina ei jõudnud veel enda nime öeldagi, kui juba teine eestimees teatas: „Noh, terekest! Kuulsin eestikeelset juttu. Mina puhun vilet, olen Jaak Karm."

Need kodused sõnad tõid naeratuse Riina näkku. Kuid Jaagu lõbus toon oli järgmisel hetkel kadunud. Kuskil sügaval, ribide vahel või all, nagu sähvatas midagi arusaamatut ja ta silmad jäid kinni tüdruku helesinistesse silmadesse ning blondidesse juustesse . . . „See on liiga ilus!" tundis ta või mõtles, ei saanud isegi aru. Ent ta kogus end kiiresti ja küsis:

„Kui palju teid või õieti meid, meie rahvast teil siin on?"

Ants ei hakanud vastust ootama, vaid küsis omakorda:

„Kas preilid linnaluba saavad? Me võiksime koos kinno minna!"

Riinale ei meeldinud hästi peene mehe lipitsev toon, aga ta vastas viisakalt:

„Meile pole niisuguseid lube veel antud."

„Minul juba on vabakäigu luba ja Jaak saab varsti ka. Teile antakse muidugi ka — ja siis võiksime tõesti linnas kokku saada . . ."

Jaak vahtis aina Riinat, naeruse näoga ja kaugemale jõudmata kui vahetpidamata mõttes korrates: „Noh, on alles tüdruk!" Vaat see on alles tüdruk!" Mingi õrnuse või helluse laine haaras ta, tundus nagu oleks teda silitatud või nagu oleks ta äkki väga värsket õhku terve kopsu täis hinganud!

Ta laskis Antsu vadrata ja ise aina vahtis. Küllap Riina seda märkas, või tuli see Antsu sirgjoonelisest pealekäimisest, tüdruk nagu kohmetus ja siis tuli hea mõte:

„Saalis istub palju eesti naisi", ütles ta, „lähen kutsun mõne siia!" Ja juba oligi ta lava külgkäigu kitsal trepil, mille kaudu pääses saali. Laval seadsid mehed eesriide taga toole ja laudu paika näidendi jaoks. Riina surus enda naiste vahelt läbi Mari toolireani ja küsis:

„Kas teisi ei olegi?"

„Helin läks minema ja Helmi ei tulnud. Esta on seal tagapool, aga teisi peaks ka olema."

„Ole hea laps, Mari, tule kaasa. Meie mehed tahavad tuttavaks saada peale minu ka teistega!"

Mari tõusis küll vastumelselt, tal oli hea koht, aga juba ütles ta naerdes:

„To go or not to go?"

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7672

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

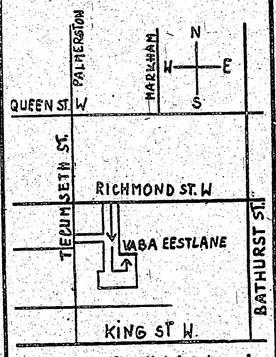

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs Leida Marley**
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

Salme Ekbaumi reisipäevik (6)

Tere, Austraalia!

Thirlmere puhkekodus Eesti Arhiivis

Tee tõustes üha mäkke, jõuame külastada veel suurejoonelist Sõjamuuseumi, tohutu mausoleumi, lugematud seinatahvlid langenute nimedega, lugematud sõjastseenid, relvad. Inimese võimetus kõike seda ära hoida. Heites pilgu Mt. Hiusli pöördtornis igasse ilmakaarde, lõunatame ülikooli sööklas ja siis on ülim aeg asuda tagasiteele. Möödume päris tõelisest ründavast järvest, mitte M. Underi poeemist. Järv kannab nime Lake George, on mitme km-se ulatusega ja tekkinud üleöö.

Samuti võib ta üleöö kaduda, isegi hommikul on ja õhtul ei ole, on lihtsalt heleroheline kuiv maa, kus lambakari liigub, kuigi tõsi küll, taamal sinetab vesi.

Keeki ei tea lähemalt järve tekke ega kummalise kadumise põhjust.

Teekond on sujunud nii jõudsalt, et vastu õhtut jõuame veel külastada Thirlmere puhkekodu, asutatud 1961. See koosneb 12-st bungalow tüüpi majast, majutades käesolevalt 61 inimest. Puhkekodu on rajatud sealse E. Abistamise Komitee ja selle kauaaegse esimehe Aldur Urmi poolt, kes oma ulatuslike teenete eest on saanud kuninganna aumärgi. Samuti hindas E.A.K. tema tööd ja tegevust kuldteenetemärgiga ning oma auliikmeks valimisega. Praegu veedab endise diplomaadi karjääriga Aldur Urm koos abikaasa Ilse Urmiga puhkepäevi oma majas Thirlmeres, kus neid koos puhkekodu praeguse juhataja hr. Saarega külastame ja hõrga puuvilja kokteeliga janu kusutame. Puhkekodu üldruumid, samuti individuaal-elamud pargiroheluses jätavad eestilikult koduse mulje oma hoolitsetud lillepeenartega.

Sydney kummalises ooperimajas

Uus päev on juba ettekavatsetud. Huvitav on olla endast palju nooremate inimeste „patronaazhi" all, naudin seda vastuvaidlematult, ega sellist elus nii kergesti kordu. Kuna pererahvas on kutsetööga seotud, lähen sõitu nende valitud sõbraga. Tutvume Sydney kuulsa, paljudiskuteeritud ooperimajaga, mis purjed kohevil, on valmis tujuka tuulehoo tõukel või ka dirigendi taktikepi viipel, sadamast välja avamerele purjetama. Olgu see siis helidemeri. Üldse on ta koos merelahte ületava kõrgekaarse, maksulise sillaga, kust nii lennujaamast tulles kui sinna minnes ja ka muidu tuleb üle sõita, kõige meeldesööbivam pilt Sydneyst. Teeme ooperimajas kaasa 45-minutilise tuuri. Hoone on veejahutusega, mis tsirkuleerib alumiinium lagede vahel. Fuajees domineerib panoodel kesköölilla. See on öise sadama, jacorandade, ja üldse selle Austraalia teine toon, mida tundma õpin. Põranda kahhelkivid pärinevad Rootsist, klaas Roomast. Ooperiteatris on 2750 istekohta, laed mustad, istmed heledad, akustilisete, nahast toolipatjadega. Samuti on põranda parkett akustika pärast naelteta. Teine, eraldi sissekäiguga saal mahutab 1500 inimest. Ümberringi on meri oma avatuulise hingusega. Rannikuteid me sõidamegi, vaadetega lahele. Lõunatame ühes rahvusvahelises restoranis, kala kuuludes mere juurde.

Päevakavas on Eesti Arhiiv. Teel jõuame läbi minna surnuaialt, kus eestlastel ja lätlastel on omaette ala, eralduv juba oma parema korrastusega.

Kaks kaarjat rahupalmi valvavad vaikselt urnide rahumüüri, leinava Linda reljeefiga esiküljel. Nagu meenub, jõudsin Adelaidest Sydneysse just surnute pühal, mida siin maal juba aastaaja tõttu võiks nimetada kalmistupühaks. Ka Inno Salasoo, mind lennujaamast toonud, kadus kodust kaasa antud oleandriõitega surnuaia jumalateenistusele, nagu tegid seda sel päeval tõenäoliselt paljud kaasmaalased, kelle ridu aastad kõikjal on harvendanud. Austraalia surnuaiad on muidu kõledad kivimurrud, millede vahel päiksepõlenud troostitud rohututid tuules kõiguvad. Nendele, kes läinud, on see nii üks-kõik. Lein aga ei mahu millise tahes hauakünka alla.

E. Arhiiv Austraalias on asutatud A.E. Seltside Liidu poolt 1952. a. Ta asub Sydney eeslinnas Lidcombe'is, selleks 1968. a. eraldi ehitatud tule-, niiskuse ja valgus-kindlas kivihoones. Arhivaar Hugo Salasoo (dr. pharm., Tartus 1932) tegutseb arhiivi hooldajana 1953. a. alates. Arhiivi peamiseks tuluks on Austraalia E. Seltside Liidu igaaastane toetus ja rahalised annetused mitmetelt eriteadlastelt ja teistelt rahvuskaaslastelt väljaspool Austraaliat.

1979. a. lõpul oli suuremate trükiste arv ja eesi autorite teaduslike tööde koguarv arhiivis 13.691. Paguluses kirjastatud 2000-st eestikeelsest raamatust on arhiivis üle 97%. Nood lühiandmed on võetud dr. H. Salasoo (kes muide on mu kunagine õppejõud) pikemast ülevaatest: „E. Arhiiv Austraalias". Viljuva ploomipuuga ukse ees ja „Kullamulla" sildiga seinal (siin olid vanasti majadel nimed) võtab too paguluseestlaste vaimne varamu meid vastu. Jõuame pärale kella kolme paiku ja lahkume õhtul kell üksteist. Lühikese hubase õhtusöögiga vahepeal, jõuan selle ajaga vaid üsna põgusalt tutvuda tolle äärmise hoole ja armastusega kogutud ja talletatud raamatute ja trükiste riigis, kus leidub nii emakeelseid haruldusi, kui igas mõeldavas keeles, araabia, hiina, afrikaani jne., väljaandeid, mis seosnevad eestlaste või Eestiga. Teadlase tagapõhjaga arhivaar dr. H. Salasoo on väsimatu, tutvustades oma riigi rikkusi ja haruldusi. Mu kaaslane on siin muidugi varem korduvalt viibinud ja teeb viimaks lõpu. Jätan leebes öös kõiges lugupidamises jumalaga endsalgava töömehega, kes oma aastaid trotsib ja tema sugulasega, kes toimib majas heahaldjasliku pereemana. „Kui leiate midagi, mida ise enam hädasti ei vaja, saatke see arhiivile. Ärge murdke pead selle üle, kas see on väärtuslik või mitte. Iga kõige lihtsam ja tühisemana näib vana kalender, broshüür jne. oleks arhiivile tere-tulnud", loen tagant järele dr. H. Salasoo innukaid ridu ja lisan nad üleskutsena.

Tutvus austraalia kunstimaailmaga

Järgmine päev on hoopis teisekoeline. Ühel päeval sa lihtsalt tajud kontaktiloovat lainepikkust, ilma et see tarvitseks just milleski avalduda, kõige vähem sõnades, teisel too kokkupuutepind puudub. Päev algab roheliselt ja värskelt küllalt botaanika aias. Taimeriigis olen tundnud end alati kodus. Peale kohtun peagu ainsa perekonnatuttavaga Erna Mihkelsoniga, hästituntud ka sealses ühiskonnas ja jutust ei ole puudus.

Igaljuhul on mul kahju mahajätta toda rohelist paika. Peame ruttama kunstimuuseumi kohtumisele kunstnik Tiiu Reissaarega, kes asjatundjana tutvustab meid austraalia kunstimaailmaga.

Huvitav on tutvuda muidugi tema enesegagi. Rõhutatult iseseisev, vaba, paras jagu boheemlaslik, laidab ta Erna uhkesse pöördtorni lõunatama mineku maha, suunates me sammud mere suunas vanalinna, mis nagu kõikjal on tõstetud ausse. Tiiu Reissaare rutates lõunalt tööle, seisab meil ees uus kohtumine.

Vanaeestlaste juures

Silman juba enne kui mu võõrustaja seda jõuab teha üle tänava lähenejat. Eestlase tunneb enamasti igal pool ära, eriti kui ta on kuus jalga kuus tolli pikk vabakoguduste vaimulik ja nagu edasi kuulen, Sydney eestikeelsete raadiosaadete korraldaja. Pastor Peipmanil on lahkelt kavas meid linnast välja viia. Kihutame nii umbes sada miili autos, mööda uhkeid, uusi teid, mis enne on silmist kadunud kui jõuan neid õieti silmatagi. Üldse on raske saada maastikuga kontakti kui puudub võimalus sel oma jalaga astuda ja või pisutki käega katsuda.

Rooli taga on noor (vähemalt minuga võrreldes) jutlustaja, kes juba oma elukutse ja võibolla kasvu tõttu on harjunud pisut ülalt alla jutustama oma tööst ja tegevusest ning muusikaandelisest perekonnast. Kusagil järvekaldal peatume pelikane vaatama. Neid on terve parv kaldavees. Veidralt jämedanokalised, lasevad nad üsna lähedalt pildistada, et siis plaginal lendu tõusta ja järvesinasse kaduda. Nii päike kui tuul, mõlemad hammustavad, üks soojalt teine külmalt rätikut peast rebides. Taandume autosse ja asume tagasiteele. Teel teeme väikese peatuse vanaeestlaste juures, kes on pastor Peipmani koguduse liikmed. Olen tänulik võimaluse üle, heita pilk asjaosaliste ellu. Aiaga piiratud lagedavõitu krunt kurja koera hoiatussildiga väraval. Siseneme, pastoril suur kaigas käes, leides pererahva kodumail. Üle keskea ümmaraks vajunud hiiu naine ja samaharja mees. Kindlasti ei ela nad puuduses.

Ainult nende eluase on sama aher lilleõieta aakriline aed, siiski mõne viljapuuga siin-seal.

Elutoas televiisor kaheharulise antenniga, vana diivan. Otsin asjata mõnd jälge kodumaast, kas või pleekunud vöökirja padja või kadakase kapa näol. Kuulen, et nad on ainsad eestlased ümbruskonnas. Nad ei ole sõjapõgenikud.

VABA EESTLASE talituses müügil:

Maria Koppermann
„Minu 12 aastat Siberis"
HIND $12.— + saatekulu 70¢

„EESTI RAHVASTIK"
Rootsi eestlaste esinduse väljaanne 16 lk.
HIND $4.— + saatekulu 40¢

„KODUMAAL KEELATUD RAAMATUD"
Raamatukogudest ja antikvariaatidest kõrvaldamisele kuuluvate kodanlikul okupatsiooni ajal Eestis ilmunud väljaannete koondnimekiri II osa. Ümbertrükk kodumaal ilmunud raamatust, 1963 a. 170 lk.
HIND $9.— + saatekulu 70¢

ANDRES KÜNG
MIS TOIMUB SOOMES
Kirjastus Välis-Eesti & EMP
311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50¢
Eesti ajakirjaniku teos põhineb laialdasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-poliitikat, Soome valitsust presidendist parteieluni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.
Müügil Vaba Eestlase talituses

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST
„Cooking Estonian Style"
Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild
430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $ 13.—
Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

Hanno Kompus'e
„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."
Hind $11,—, saatekulu 85 ¢.
Müügil „Vaba Eestlase" talituses

Osvald Medri 70-aastane

Pühapäeval, 11. jaan. õhtul, tähistas Toronto baptisti kogudus kiriku alumises saalis oma abijutlustaja Osvald Medri 70 a. sünnipäeva, millest rohkearvuliselt koguseliikmeid, juubilari lähemaid sugulasi ning sõpru ja naaberkoguduste esindajaid osa võtsid. Rikkalikult kaetud laudade eest hoolitses koguduse naisring eesotsas pr. L. Jürimäega, kusjuures õhtu mitmekesist muusikalist kava sisustasid juubilari lapsed Helgi, Kalle, Jaan, Einar, Imbi ning Senta, minijadväimees Viive, Barbara ning Mart Leesment ja lastelapsed Desiree, Vivienne, Christopher, Taavi, Heli, Pilvi ning Lehte. Kinke, lilli ning tervitusi andsid üle K. Raid — kogudus, L. Reins ning M. Polaschek — välismisjon, E. Saraoja — Vabakogudus, A. Laur — Evangeelne kogudus ja E. Welin — Keswicki kuulutuspunkt. Sõnavõtjad rõhutasid O. Medri suurt töökust, kohusetruudust, kindaid usulisi põhimõtteid ja kä ta tublit kaasat Klarissa Medrit ning andekaid lapsi.

Osvald Medri sündis 6. jaan. 1911. a. Saaremaal lasterikkasse perekonda. Kodumaal tegutses juubilar Kuressaares äri alal ja baptisti evangelisti ning jutlustajana. Rootsis oli ta lühemat aega Helsingborgi usklikegrupi juhatajaks. Toronto baptisti koguduse üheks abijutlustajaks valiti O. Medri 1970. a. Ka on ta tõhusa panuse andnud koguduse tööle välismisjoni komitee esimehena, kuulutuspunkti juhatajana, nõukogu liikmena ja pillikooris. Toronto baptisti koguduse õnnitluse ning tervitusega ühineb rohkesti kaaseestlasi, kes tunnevad juubilari tõsise eestlaste ning usuinimesena. Soovime Jumala heldet õnnistust!

K.R.

Seal, kus loomad ei karda inimesi

Loenguõhtu lindudest, loomadest ja inimestest Tartu Instituudis

Tänavune esimene Tartu Instiuudi loenguõhtu oli toonud kokku 40 inimese ümber, et kuulata mag. Liina Liivamäe loengut „Inimesi ja linde Andidest ja Galapagose saartelt", mis peamiselt koosnes paaristsajast diapositiivist ja neile antud seletustest ning vastuseist koosolijate küsimusile.

Loenguõhtu avas Tartu Instituudi sekretär dr. E. Aruja, kes tutvustas lektorit. L. Liivamägi on lõpetanud Torontos keskkooli 1960, ülikooli bioloogia ja inglise keele alal 1964, saades õpetaja kutse. Oli kooliõpetajaks kuus aastat kesk- ja ülikoolis, tehes samal ajal oma magistritöö bioloogia alal 1970 Toronto Ülikoolis.

Pärast seda on töötanud Scarboro College'is instruktorina bioloogia alal.

Oli ühe aasta Shveitsis Neuchatel kolledzhis õpetajaks, siis ühe aasta Münchenis ülikoolis, siis kolm aastat Montrealis Vanier College'is, viimased kolm aastat on olnud York ülikoolis lektoriks.

Selle aja jooksul ta on väga palju rännanud, ta on käinud läbi Euroopa, alates Põhja-Norrast Euroopa lõunatipuni, oli N. Liidu Kesk-Aasias, Jaapanis, Kesk-Idas, Põhja-Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas. Ta on reisinud alati koos kaameraga ja teinud väga häid fotosid, mis nähtud bioloogi silmadega inimestest ning nende eluviisidest.

Sellest stiilis olid ka tema esitatud võtted. Ta näitas ühe võtte igast läbitud linnast, kuid andis rohkem aega inimestele, nende eluviisidele, riietusele.

Eriti huvitavad olid väljakaevatud inkade varemed L.-Ameerikas 15.000 jala kõrgusel.

Kõrguses oli hingamisega probleeme. Ta seletas selleaegsete inimeste elu, sest oli kohti mida hispaanlased polnud avastanud, aga ühenduteede tõttu teiste keskustega surid need asutused siiski välja, kuna polnud võimelised vajalikke toiduaineid kohapeal kasvatama. Oli iseloomustav et nende põllud olid mäetippudel, kus oli viljakat maad.

Suure osa toidust olid kartulid, mida seal oli palju sorte, erisuurusi ja -kujulisi.

Viimasel reisil oli ta L.-Ameerikas viis nädalat. Ühe nädalalise ringsõidu ta tegi Galapagose saarestikus. Seal on loomad nii julged, et tulevad inimese juurde ja kaameraga võib nii ligi minna, kui võimalik. Seal on mitmeid linnusorte, hülgeid, merehobuseid, vähke, kilpkonni ja iguaanasid. Saared ise on vulkaanilised mustad laavarahnud. Saartel inimesi ei ela, ainult ühel on Darwini nimeline uurimisjaam.

Diapositiivide näitamise ajal esitatud küsimustele, aga ka pärast programmi esitatuile, vastas mag. Liina Liivamägi täiendavalt ja selgitas maailmas nähtut ja tähelepandut.

Lõpuks tänas dr. E. Aruja lektorit ja andis informatsiooni dr. A. Võõbuse ingliskeelse eesti ajaloo üle, millele Torontos on tellimisi tulnud ja tuli ka loenguõhtul. Lähemal ajal on võimalikud loengud dr. F. Oinalt ja prof. R.Taageperalt, kel on märtsi keskel ettenähtud külaskäigud Torontosse. Nõusolekud on loenguteks saadud veel dr. Ants Toilt ja mag. Sannu Mölderilt. Neile lisaks on veel mõningaid pooleldi-lubamisi, kuid kindlaid kuupäevi pole saadud teada.

● New Yorgis toimunud rahvusvahelisest arstide konverentsist võttis osa Kanadas, Lambethis, Ont. praktiseeriv nahahaiguste eriteadlane dr. Jaak Purres.

● Okupeeritud Eestist saabus koos pojaga Rootsi septembris senini Tallinnas elanud Marju Kuut. Kodumaal tegelenud ta lööklaulude artistina, esinedes peamiselt Tallinnas, aga ka mujal Eestis ja Venemaal.

● USA Esindajatekoja liikme William Carney büroos Washingtonis töötab niüd juba kaks eestlast. Martin Suuberg, kes õpib Washingtonis, Georgetown ülikoolis õigusteadust, on oma koolitöö kõrval W. Carney juures ametnikuks olnud juba üle kahe aasta. Neil päevil sai sinna töökoha ka eestlane Vivian Eeman Ohiost.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 27. jaanuaril 1981 — Tuesday, January 27, 1981

KIREV MAAILM

VIIN — Valsi sünnist möödub tänavu 300 aastat, kirjutavad Viini ajalehed. Valsi isaks oli viinlane Max Augustin, kes rändas mööda Viini tänavaid ringi ja tantsiskles kolmveerand-taktilise laulu ja vile saatel. Hiljem loodi tema auks laul „armsast Augustinist", mis tuttav tänapäevani. Augustini lauluviisidest tekkis algus „ländler", varsti seejärele valss. Veel 1780. a. peeti valssi kõlvatuks tantsuks (nagu 1920. a. algul tangot), kuid tants levis ja kujunes suurmoeks 1814/15. a. Viini kongressi ajal. Juba Mozart komponeeris valsse, kuid tõelisteks valsikomponistideks olid Joseph Lanner, Johann Strauss Sen. ja Johann Strauss Jr. Viimast kutsutakse valside kuningaks. Ta on loonud populaarsed valsiviisid, nagu „Lood Viini metsadest", „Ilusal sinisel Doonaul", „Viini veri" jt.

HAMBURG — „BENZIN-KLAU" on praegu Lääne-Saksamaal tegelaseks, kellest räägitakse väga palju. „Benzin-Klau" on tegelikult bensiinivaras, mees (või naine), kes varjatud kohas või pimeduse katte all varastab autodest bensiini. Turule on tekkinud erilised pumbakesed, mille abil hõlpus bensiini autopaagist välja võtta. Ajakirjanduses on hääli, et bensiinipaakide lukkusid peavad autotöösturid panema ka odavamatele autodele, mitte ainult kallistele mudelitele.

PARIIS — Prantsusmaa juveelide kuninganna Nathalie Hocq, kes on ainult 29 a. vana, laksis müügile erilise safiiri hinnaga $10.000 tükk. Et jõukale kihile uut juveeli tutvustada, üüris ta Pariisi Vendome platsi oma näituseks, kuhu pani üles läbipaistvad telgid ning võõrustas seal 900 külalist, kes olid kokku kutsutud ligidalt ja kaugelt. Külalisele pakuti shampust ja austreid.

LOS ANGELES — Televisiooni pisiaparaate on hakatud külastajate jaoks laudadele asetama Lõuna-Kalifornia kiirsööklates. Televisiooniaparaate mida väikese maksu eest saab käima panna, on juba rohkem kui sajas sööklas. Kaubandusajakirjades ennustatakse sööklatelevisioonidele suurt tulevikku.

NEW YORK — Politseikooli võetakse jaanuaris vastu 979 kasvandikku tavalise 400 asemel. Kuid lisaks sellele tahetakse võtta juunis politseikooli veel 400 õpilast. Vastavalt föderaalkohtu otsusele peab iga kolme õpilase kohta olema üks etnilisest rahvusgrupist.

Rahu raske tulema

BAGDAD — Saudi Araabias asuvas araablaste pühas linnas Mekkas algab pühapäeval Araabia riikide konverents, kus tähtsamaks päevakorrapunktiks on rahu saavutamine Iraagi ja Iraani vahel. Rahu väljavaated on momendil siiski väga tagasihoidlikud, kuna Iraagi valitsus on suurendanud oma nõudmisi võitlustegevuse lõpetamiseks ning Iraani valitsus on deklareerinud, et ta jatkab võitlust seni kuni viimane iraagi sõdur on Iraani territooriumilt välja aetud. Võitlused mõlema Araabia riigi vahel on kestnud juba viis kuud ja praeguste väljavaadete juures puuduvad rahu saavutamiseks võimalused.

Mälestati Miliza Korjust

The Opera Reading Club Hollywoodis korraldas Miliza Korjuse mälestusõhtu. Rohkearvulise osavõtjaskonna hulgas oli ka eestlasi. Programmis oli sõnalis-muusikalisi ettekandeid ja balletti. Maailmakuulsa, Eestist pärit koloratuursopran lemmiklauludega Johann Straussi viisidest esines sopran Rose Marie Welch, tema armsamaid klaveripalu esitas lauljatari isiklik tuttav pianist Edmund Horn. Kõnelejaist Franklin Bishop vestles isiklikest mälestusist.

Advokaadina tuntud Ernie Alfred on ka meisterlik fotograaf, kelle töödest korraldatakse kolmenädalaline näitus Dominion-Centre Royal Trust Toweris. Esitatud tööde hulgas on ülaltoodud foto kus E. Alfred on Kopenhaagenis maailmakuulsa näkineiu juures.
Foto: E. Alfred

Kunstnikupilguga advokaat fotokaamera taga

E. Alfred räägib oma reisidest, fotohuvist ja eelolevast fotode näitusest

Pühapäeval, 1. veebruaril avatakse Toronto-Dominion Centre Royal Trust Tower'is (King & Bay St.) tuntud eesti advokaadi Ernie Alfredi fotode näitus. Näitusel on välja pandud 20 suuremõõtmelist (24 x 30") värvilist fotot. Näitus on avamise päeval avatud kell 2—5, hiljem jääb avatuks 2.—20. veebruarini keskuse lahtioleku ajal.

E. Alfred fotograafina pole Toronto eesti ühiskonnas mitte tundmatu, tema töid on esitatud olnud Eesti Kunstide Keskuse fotonäitustel ja osa neist on võistlustel auhinnatud. Kuid kuulmaks rohkem sellise juristi seost kunstipoolel tegutsemisega, esitaski „Vaba Eestlane" talle tema kõrvaltegevuse üle mõningaid küsimusi.

Vestlusel selgust, et hoopis enne advokaadikutset oli ta juba kogemustega fotomees.

Huvi fotode vastu algas juba väikse poisina ja esimene aparaat oligi 4—5-aastaselt, kuigi siis pani isa aparaadi võttevalmis ja väike poeg vajutas suure põnevusega nupule.

10-aastasena huvi veelgi suurenes ja ta hakkas selle tegevuse üle selgust otsima raamatuist, aga asi muutus keerukamaks mida rohkem sai uuritud. Praktilisel poolel tulid siiski kogemused, juba tegi ta grupivõteid, õppis ise ilmutamise ja fotode kopeerimise. Rootsis oli tal juba oma pimik ja suurendamise võimalused. Tegi regulaarselt fototöid ja ta mäletab, et ühel õhtul tegi ta korraga 502 koopiat, alates laupäevõhtuga ja lõpetades pühapäeva hommikuga. Seda tegi ta kuni advokaadiks saamiseni. Enne pole ta kunagi maksnud fotode tegemise eest, ja teiste tellimised katsid kõik kulutused ning andsid tulugi. Nüüd advokaadina pole enam aega muuks kui pildistamiseks.

Ta tahtis siiski rohkem teada sellest alast. Esimese kursuse võttis Rootsis, mis andiski paremaid tulemusi.

Advokaadi kutse omamisel tekkis huvi diapositiivide vastu. Kuna siis tulid rohked rändamised, osutus see fotoliik praktilisemaks hiljem rahvale näitamisel.

Ta on kasutanud iga jõulupühade perioodi välisreisideks, alustades tosin aastat tagasi Euroopaga.

Edasi on reisid viinud Mehhikosse, aasta hiljem Jaapanisse, siis Aafrikasse. Tal on hästi meeles jõuluõhtu Keenias ühes jahimeeste telgis kui väljas põles lõkketuli. Kui ta jõuluevangeeliumi luges tulid kaks suurt lõvi oma poegadega nende telgitamiskohale väga lähedale, peagu lõkkeni, vaatasid mõne hetke, pöördusid ja lahkusid. See oli omamoodi jõuluevangeeliumi tõdemus maapealsest rahust ja leplikusest.

Järgmisel aastal oli vaatluse all Lõuna-Ameerika, Ekuaadorist alates läbi kõigi riikide, edasi Vietnami külastamine neli kuud enne kui ameeriklased taandusid ja sõjatandri lähiolu oli pidevalt ka väliskülalistel märgata.

Nii on ta 11 aastat alati pühade ajal olnud reisimas. Viimaste pühade ajal Indias Mt. Everesti jalamil valgeid jõule pühitsemas.

Üheks reisiks oli aga pulmareis. Ta oli detsembri alul abiellunud ja valis pulmareisiks Austraalia. Siis on olnud reis Pühale Maale, kus jõuluõhtul oli Petlemmas, järgnes Taivan, Hong-Kong, Filipiinid, uuesti Euroopasse Kreekasse ja Türgimaale. Aasta hiljem Bali saarele Indoneesiasse, järgmisel Lõuna-Aafrikasse. Aga ka Kanadas on olnud huvitavat. Põhja jäämerel käis ta eskimodega vaalapüügil juulikuus, kui vana jää oli alles merel ja uus oli augusti keskel tulemas. Harpuun saadi vaala kehhagi, aga see ujus sügavasse ja nöör tuli vabaks anda.

Need reisid on teda viinud maadele, kus on palju ilu ja vaatamisväärsusi, mida peab teistega jagama.

Ja neid diapositiivide programme on ta aastas kuni 150 korda näidanud, üsna kitsast perekondlikust ringist kuni paarituhandelise publikuni.

Nende kogemuste kõrval on ta end täiendanud kaks aastat Ontario College of Art fotokursusel Vello Muikma juures. Kuid kuuludes National Association of Photographic Art ja The Photographic Society of America liikmeskonda, võtab ta nende kaudu keskmiselt kuus kursust aastas. Neid on peetud erikohtades üle Ameerika mandri. Lühemaid ühepäevalisi kursusi on olnud saja ümber, mis on andnud võimaluse tutvuda paljude aspektidega fotograafias.

Aga ta on lugenud paarsada fotoalalist raamatut, ikka on uusi tehnikaid, uusi meetodeid pildistamiseks, uusi kombinatsioone värvides ja stiilides. Foto on elav kunst, mis käib ajaga kaasas. Jälgides mitmeid liiki võimalusi leiab ta selle, mis talle enesele meeldib. Ta ütleb siiski, et vaatamata paljudele kursustele on tema arengule kõige rohkem kaasa aidanud V. Muikma, mistõttu ta nüüd teab kuidas pildistada.

Neist reisidest ongi valitud 20 suurt tööd, mis tulevad näitusel esitamisele.

Seal on foto Kopenhaagenist, Budda nägu Jaapanist, Aafrika kuninganna Keeniast, vaade Jeruusalemmast, Tai Hahal Indiast ja teisi, aga nende hulgas ka eesti rahvatantsijad oma värvirikaste rahvarõivastega. See on ühe maailmareisija päevikumärkmik fotodes, mis ilumeeli jäädvustatud.

Näitus võimaldati talle, kui keskuse kunstikomitee tutvus tema töödega ja leidis, et need on sobivad fotokunstiliseks näituseks. Keskuses töötab päeval 20.000 inimest ja nii on võimalused suuremaks tähelepanuks olemas.

Nentides, et nüüd on maailm läbi käidud ja suures enamuses diapositiividele jäädvustatud, on ta leidnud uue objekti. Võtted sellest on täitnud juba 16 kogukat fotoalbumit (igas 40 8x10" värvifotot). See on tema väike tütar Shila, kellest on arvukalt fotosid, näidates tema kasvamist ja arenemist. Võibolla saab temastki isa jälgedes astuja, kuna oma automaatkaameraga on ta juba isastki foto teinud.

Majaomanikust sai terrorist

CALGARY — Calgarys hoidis üks majaomanik viis päeva vangistuses ühte kohtuametnikku, kes oli tulnud tema majale tehtud hüpoteegi küsimust õiendama. Majaomanik Thaddeus Drabick vangistas mahalaskmise ähvardusel ka ühe teise ametniku, kuid lasi selle varem vabaks. Toronto-Dominion pank, kes on maja hüpoteegi hoidjaks, esitas Drabickile vabanduse ja kinnitas, et hüpoteegi protsentide arvestamisel on tehtud eksitus. Kui Drabick pantvangi vabastas, siis võttis pank oma vabanduse ja „eksituse" tagasi, mainides, et ta oli teinud seda olukordade sunnil, kartes pantvangi elu pärast.

Sündmuste kalender

● Reedel, 30. jaanuaril kell 7.0 õ. Tartu College'is Eesti Kunstide Keskuse tuluõhtu Soiree Monte Carlos.

● Pühapäeval, 1. veebruaril kell 3 p.l. Eesti Majas Eesti Liit Kanadas kontsert-aktus Marie Underi mälestuseks.

● Laupäeval, 7. veebruaril kell 6 õ. Eesti Majas Saarlaste Ühingu 25. juubeliaasta peoõhtu.

● Pühapäeval, 8. veebruaril kell 4 p.l. Kuningliku Konvervatooriumi kontsertsaalis pianist-komponist Michael Nymani (Londonist) kontsert.

Raketirünnak vene lennukitele

Partisanide aktiivsus Afganistanis suureneb

NEW DELHI — Indiasse on saabunud informatsiooni, et Afganistani rahvuslikud partisanid on suurendanud oma rünnakuid venelaste ja nende teenistuses olevate afgaanide vastu. Partisanide üksused on tunginud Kabuli tänavatele, kus tekkinud relvastatud kokkupõrgetes on saanud surma 2 kommunistliku valitsuse toetajat ning 35 punaste rezhiimi toetavat Afganistani ohvitseri ja sõdurit. Samuti on partisanide kuulidest langenud kolm venelast.

Saadud informatsiooni järele on partisanid rünnanud Kabuli lähedalt asuvatest mägedest rakettidega ka Kabuli lennuvälja kus nad hävitasid ühe vene transportlennuki. Osa rakette suunati Kabulis asuvale suurele korterimajade grupile, mis on venelaste käsutuses.

Hoonetele tekitati suuri kahjustusi kuid inimohvrite kohta puuduvad andmed.

Venelased on laiendanud oma puhastusaktsioone Kabulist loode poole asuvale Panjshiri orule ja Kandahari provintsi, kus partisanid tekitasid neile aga suuri kaotusi, hävitades 12-st veaautost koosneva kolonni, kus sai surma ka punasõdureid. Märgitakse, et venelased ei too enam oma haavatuid Kabuli ravile vaid saadavad nad Tashkenti haiglatesse.

Kabuli haiglad on antud haavatud afganistani sõdurite käsutusse ja saadud andmete kohaselt tuuakse iga päev haiglatesse sadakond haavatut.

Välisminister Haig kinnitati ametisse

WASHINGTON — Ühendriikide senat kinnitas ametisse president Reagani poolt välisministriks Alexander Haigi. Haigi poolt hääletasid 93, vastu 6 senaatorit. Vastuhääletajate hulgas oli ka üks vabariiklane — Lowell Weicker, kes põhjendas oma otsust sellega, et Haig on suhtunud põlastavalt Ühendriikide Kongressi ja üksikisiku vabadustesse.

Liina Purje kontsert New Yorgis

Pühapäeval, 18. jaanuaril toimus Eesti Maja suures saalis sopran Liina Purje esimene iseseisev kontsert eestlastele. Teda saatis klaveril pianist Maaja Roos-Duesberg, kes on praegu muusikadirektoriks Nightingale ° Bamford School'is New Yorgis. Liina Purje saavutas möödunud juunis New York Ülikooli muusikateaduskonnas B.S. kraadi laulus ja koolimuusikas. Liina Purje alustas oma muusikaõpinguid 15-aastaselt Helmi Betlemi juures Torontos, jätkas seda Toronto Konservatooriumis, Olga Ryssi juures Aspenis ja K. Zubini M. Lehnerts' juures New Yorgi ülikoolis.

Arvo Hormi loengud Taivanis

STOKHOLM — Anti-Kommunistliku Maailmaliidu (WACL) Rootsi osakonna esimees Arvo Horm ja WACL Euroopa liidu noortesekretär Jörgen Lundqvist lendasid nädalavahetusel Taivani, kus nad osa võtavad „Vabaduse Päeva" programmidest, mis kestavad kuni 26. jaanuarini.

Arvo Horm esineb ka Chengkung ülikoolis loenguga Skandinaavia strateegiliste ja poliitiliste probleemide kohta ning Jörgen Lundqvist refereerib noorteprobleemidest Euroopas ja ikestatud aladel.

Hiljem A. Horm külastab Indoneesia, Malaia ja Lähis-Ida WACL osakondi. Jörgen Lundqvist'i kavas on külastada Jaapanit, Los Angelesi, Washingtoni DC ja New Yorki, kus tal on ettekanded ja kontaktivõtmised ette nähtud republikaanide partei noorteorganisatsioonides. Samuti külastab ta balti organisatsioone. Jörgen Lundqvist oli eelmisel nädalal Stokholmis toimunud Wallenberg Hearings'i pressisekretär.

ÕPETAJATE ÜHINGU KOOSVIIBIMINE

Eesti Õpetajate Ühing Kanadas korraldab 8. veebr. koosviibimise kohvi-teelauaga. Refereerib J. Robi. Algus kell 4 p.l. Eesti Maja klubi ruumes.

Nalja

Proua Matilde istub kohtus tunnistajatepingis ja ei taha kuidagi öelda oma vanust. Kohtunik muutub lõppeks tüdinuks ja käratab:

„Proua, kui teie mulle oma vanust ei ütle, lasen ma seda kohtusaali publikul hinnata."

E. Alfred peab fotoala siiski suurepäraseks harrastuseks, kuna see lõdvendab igapäevase töö pinget ja laseb inimesel näha rohkem oma ümber olevat looduse ilu ja maailma inimesi.

Eestit rahvusvahelisel näitusel

Ft. Belvoiri (USA-s) Ohvitseride Abikaasade Klubi korraldas rahvusvahelise kunstkäsitööde ja toitude basaari, kus kolmeteistme maa hulgas oli ka Eesti. Eesti osavõttu korraldas klubi liige Karin Kiisk, kelle eestlasest abikaasa Allan töötab Ft. Belvoiris. Karin Kiisk on ise saksa päritoluga, kuid rakendas vajaduseks terve rea eestlasi: väljapanek hõlmas eesti käsitöid; toiduvalmistamisel oli abiks pr. Maiste Baltimorest, prouad Areng, Grabbi, Heinaru, Krusten ja Kiisk. Välja oli pandud ka ingliskeelset kirjandust Eesti kohta ja jagati „Estonia" voldikut näitust külastanud 3000-le inimesele.

Mälestuslik . . .

(Algus lk. 1)

Viimasena laulis Vanemgaidide Koor teadupärast jumalagajätuks kuus laulu, juhatasid koori senised kolm juhatajat O. Kopvillem, G. Laikve ja G. Mitt, instrumentaalsaatjad olid O. Kopvillem, G. Laikve, G. Mitt, P. Kiilaspea ja A. Pint, kes üle 30-liikmelise kooriga saavutasid hoogsat ja meeleolulist ning rütmikat Vanemgaidide Koorile omast laulu. Veel kord kajasid „Faria", „Urjala jaaniöö", „Sügis on käes", „Mu kodu", „Linnad" ja „Vana Tallinn".

Rahvas jagas väga tugevat aplausi, enestel pisarad silmis, et selline tugev noortekoor on otsustanud oma tegevuse lõpetada.

Liis Juske, kes oli koori idee andja ja on koori tegevusele kogu kümme aastat südamega kaasa elanud, tõusis spontaanselt üles ja tunnistas, et mitte kuidagi ei saa vaikida. Talle meenus esimene kontsert, millest aeg on kiiresti edasi läinud. Kui alul käidi kooriharjutusil kõiki raskusi trotsides, siis ta enam ei tunne praegust noorust, kes nii kergelt on otsustanud eduka tegevuse lõpetada. Ta ütles, et ta ei saa sellesse otsusesse uskuda, vaid et pärast mõneajalist puhkust näeme noori jälle laulmas.

Koor laulis veel lisapalaks „Oi, minu lemmik", see oli kaasahaarav ja rahvas vaatas liigutavalt ning niiskete silmadega nii toredaid eesti noori, kes täitsid lava eesti rahvarõivaste kirevusega.

Pärast tänas H. Kuutma kõiki üritusele kaasaaitajaid, lavadekoratsiooni tegijat, valgustuse seadjat, perenaisi küpsiste ja loteriiesemete eest.

Eriti aga avaldas ta tänu Anne Tüllile kava ja Siiri Lepale peakorraldamise eest.

Siis kutsuti kõik esinejad lava ette, kus neile kinnitati rinda tänutäheks lumehelve, Talihari '81 sümbol.

Talihari '81 jääkristalne lavadekoratsioon oli Maido Silmalt. Esinejate rahvarõivas, ka luuleesinejailt aga hakkas sel pinnal eriti särama ja tekitas vaatlejais sooja tunde nagu olekski juba üle talihar-ja kevade poolele jõutud.